

Dział Jakości Kształcenia - Biuro Oceny Jakości Kształcenia

Ocena prowadzących zajęcia na Uniwersytecie Medycznym w Lublinie 2014/2015

Wydział Nauk o Zdrowiu

Marzec
2016

Spis treści

Wstęp.....	3
1. Problematyka badań.....	3
1.1 Przedmiot i cel badania	3
1.2 Problematyka badawcza	3
2. Udział studentów w ocenie zajęć dydaktycznych	4
3. Ogólna ocena procesu dydaktycznego na UM w Lublinie	9
4. Ocena dydaktyki na poszczególnych Wydziałach UM w Lublinie	10
4.1 Wydział Nauk o Zdrowiu	12
Dietetyka	13
Fizjoterapia.....	16
Kosmetologia I stopnia	22
Pielęgniarstwo	24
Położnictwo	32
Ratownictwo Medyczne	39
Zdrowie Publiczne	41
Aneks	48

Wstęp

1. Problematyka badań

1.1 Przedmiot i cel badania

Przedmiotem badania była ocena jakości kształcenia w aspekcie oceny pracy dydaktycznej nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia w roku akademickim 2014/2015. Ocena prowadzących zajęcia jest jednym z zasadniczych elementów Uczelnianego Systemu Doskonalenia Jakości Kształcenia na UM w Lublinie. Zarówno przygotowanie merytoryczne nauczycieli jak i umiejętność dzielenia się wiedzą są niezbędne do tego, by proces dydaktyczny przebiegał sprawnie i efektywnie. Coraz częściej wskazuje się, że w wyniku coraz szybszego upowszechnienia się nowych technologii następują zmiany o charakterze społeczno-kulturowym zwłaszcza dotyczące młodego pokolenia. W związku z tym zmieniają się również potrzeby i oczekiwania studentów w zakresie edukacji i stosowanych w jej ramach metod dydaktycznych. Jednym ze źródeł informacji na temat skuteczności stosowanych metod jest opinia samych studentów. Dzięki temu uzyskujemy wiedzę na temat odbioru przekazywanych treści oraz ewentualnych problemów w tym zakresie. Jest to jeden ze sposobów oceny procesu kształcenia na UM w Lublinie i pomaga w podejmowaniu decyzji na temat doskonaleniu warsztatu dydaktycznego nauczycieli oraz jest źródłem inspiracji do wprowadzanych udoskonaleń i innowacji w zakresie dydaktyki. Ponadto uczestnictwo studentów w badaniu przyczyni się do tworzenia kultury jakości na naszej Uczelni, stwarzając możliwość współtworzenia wysokich standardów kształcenia.

1.2 Problematyka badawcza

Głównym problemem badawczym jest jakość dydaktyki na naszej Uczelni. W szczególności zwrócono uwagę na zaangażowanie i przygotowanie osób prowadzących zajęcia dydaktyczne. Badanie realizowano za pomocą elektronicznego modułu ankietyzacji w systemie Wirtualna Uczelnia. Kwestionariusz ankiety zawierał sześć pytań, z których każde stanowiło osobne kryterium oceny zajęć (dotyczyło osobnego aspektu dydaktyki). Respondenci każdy aspekt oceniali posługując się pięciostopniową skalą, w której 1 stanowiło ocenę najniższą a 5 najwyższą. Ponadto stworzono możliwość uzasadnienia swojej oceny w miejscu ankiety przewidzianym na dodatkowe komentarze i sugestie. Kryteria oceny stosowane w roku akademickim 2014/2015 przedstawiono poniżej.

1. Punktualność nauczyciela i efektywność wykorzystywania czasu podczas zajęć
2. Przygotowanie merytoryczne nauczyciela do zajęć
3. Umiejętność skutecznego przekazywania wiedzy przez nauczyciela
4. Sprawiedliwość sposobu przyznawania zaliczenia przedmiotu przez nauczyciela
5. Umiejętność budowanie przez nauczyciela relacji ze studentami sprzyjających zaangażowaniu i aktywności

6. Dostępność nauczyciela dla studentów w czasie zajęć oraz konsultacji

2. Udział studentów w ocenie zajęć dydaktycznych

Charakterystyka wskaźników frekwencji w badaniu

Moduł w systemie Wirtualna Uczelnia służący ankietyzacji nie umożliwia określenia ogólnej liczby i odsetka studentów, którzy wzięli udział w badaniu oceny prowadzących zajęć w danym roku akademickim. Jest to możliwe jedynie na poziomie pojedynczych zajęć. Do określenia rzetelności wyników oceny nauczycieli akademickich na poziomie globalnym posłużono się dwoma pośrednimi wskaźnikami frekwencji studentów w badaniu, takimi jak: **odsetek wypełnionych ankiet** oraz **odsetek ocenionych zajęć dydaktycznych**. Pierwszy z nich jest stosunkiem wszystkich ankiet wygenerowanych studentom w danym roku akademickim do liczby ankiet przez nich wypełnionych. Liczba ankiet wygenerowanych stanowi iloczyn liczby osób studiujących w danym roku akademickim oraz liczby zajęć dydaktycznych, w których uczestniczyli studenci.

Drugi wskaźnik frekwencji jest uzupełnieniem pierwszego i pozwala na ocenę tego, jaki odsetek spośród wszystkich zajęć dydaktycznych realizowanych w danym roku akademickim został poddany ocenie. Za zajęcia nieocenione uznawano te, których nie ocenił ani jeden student.

Dzięki przyjętym wskaźnikom możemy ocenić, jaki odsetek zajęć udało się ocenić oraz na ile uzyskane oceny można uznać za rzetelne (porównując odsetek wypełnionych ankiet). Dzięki temu nie ma konieczności określania rzeczywistej liczby studentów biorących udział w akcji ankietowej, gdyż informacja taka z założenia nie jest adekwatna do specyfiki badania, polegającego na tym, że każdy student uczestniczy w badaniu tyle razy, ile zajęć dydaktycznych był uczestnikiem. Oszacowanie takiego wskaźnika byłoby zatem zbyt czasochłonne a jego wartość informacyjna niewielka.

Frekwencja w badaniu

Do roku 2013/2014 liczba ankiet wygenerowanych ciągle rosła, a dzięki ciągłemu doskonaleniu procesu ankietyzacji oraz jej promocji wśród studentów osiągnięto również najwyższy odsetek ankiet wypełnionych. W roku 2014/2015 liczba wygenerowanych ankiet została utrzymana na podobnym poziomie co w dwóch poprzednich edycjach badania. Pomimo działań promujących ankietyzację liczba wypełnionych ankiet spadła o ponad 10%, w porównaniu z poprzednią edycją badania, co zaowocowało frekwencją na poziomie 18,02%. Jest to najniższa frekwencja analizując wskaźniki z ostatnich 5 lat. Należałoby podjąć konsultacje z przedstawicielami studentów, by dowiedzieć się co mogło wpłynąć na taki spadek frekwencji w badaniu.

Tabela 1 zawiera dane o frekwencji w poszczególnych edycjach badania.

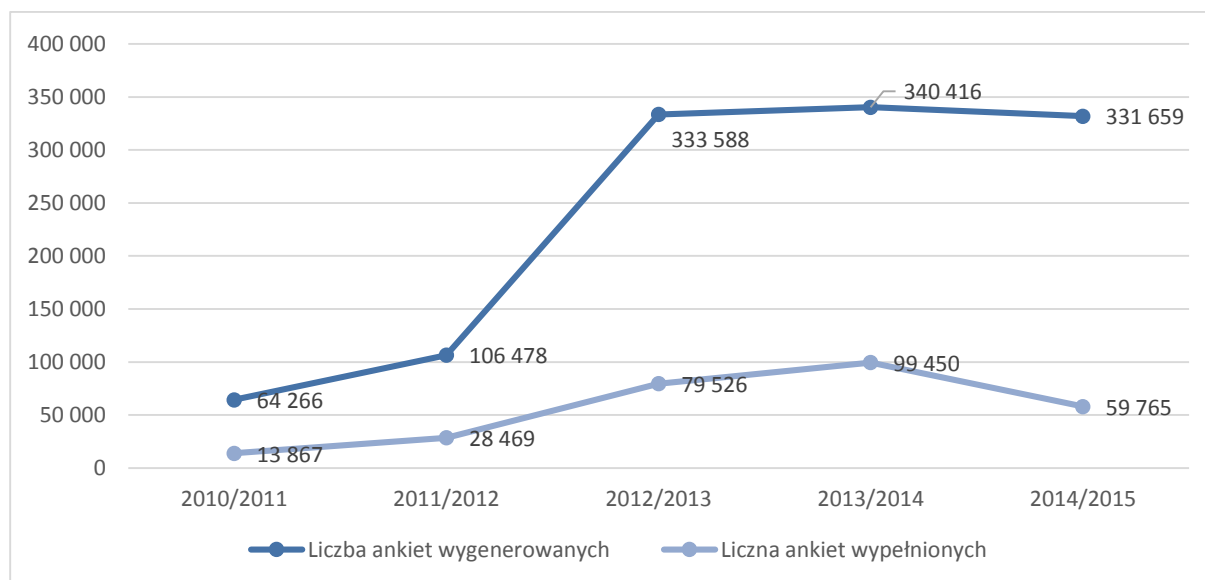
Tabela 1 Frekwencja w ocenie zajęć dydaktycznych w latach 2010-2015

Rok akademicki	Liczba ankiet wygenerowanych	Liczba ankiet wypełnionych	Odsetek ankiet wypełnionych
2010/2011	64 266	13 867	21,58 %
2011/2012	106 478	28 469	26,74 %
2012/2013	333 588	79 526	23,84 %

2013/2014	340 036	99 420	29,24 %
2014/2015	331 659	59 765	18,02 %

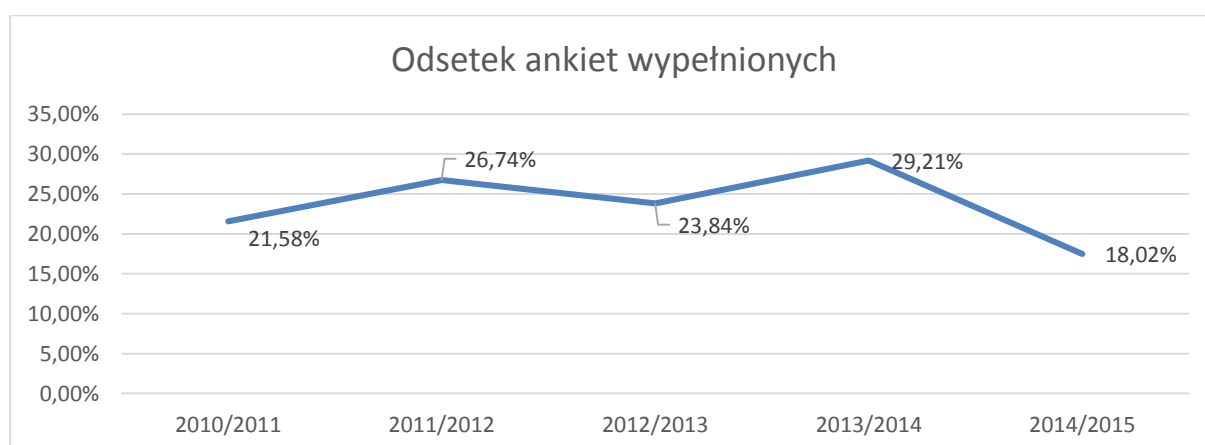
Wykres 1 przedstawia skalę zmian, jaka nastąpiła w ostatnich latach pod względem ilości ankiet przeznaczonych do wypełnienia przez studentów (wygenerowanych z systemu) oraz liczby wypełnionych ankiet.

Wykres1. Zmiana skali procesu ankietyzacji od roku 2010/2011

Liczba ankiet wygenerowanych w edycji badania 2014/2015 została utrzymana na podobnym poziomie, co w roku poprzednim. Odsetek ankiet wypełnionych spadł, w porównaniu z poprzednią edycją badania, o ponad 10% i kształtuje się na poziomie 18,02%. Przedmiotową zmianę zobrazowano na Wykresie 2.

Wykres 2. Zmiana odsetka wypełnionych ankiet w latach 2010-2014

Analizując wyniki stwierdzono duże zróżnicowanie uczestnictwa studentów w badaniu ze względu na poszczególne kierunki kształcenia. Najwyższy odsetek ankiet wypełnionych zanotowano na kierunkach takich jak *Pielęgniarstwo pomostowe* (82%), *Analityka medyczna* (50,14%) i *Techniki dentystyczne* (50,08%). Pozytywnie, na tle pozostałych, wyróżniają się również takie kierunki jak *Położnictwo pomostowe* (42,77%), *Kosmetologia I stopnia* na Wydziale Farmaceutycznym (35,34%),

Położnictwo I stopnia (34,24%) oraz *Pielęgniarstwo I stopnia* (31,10%). Na wszystkich tych kierunkach frekwencja przekraczała 30%. Na pięciu kierunkach frekwencja przekroczyła 20%. Najniższą frekwencję zanotowano na kierunkach takich jak *Fizjoterapia II stopnia* (10,79%), *kierunek Lekarski* na II Wydziale Lekarskim (11,15%), *Zdrowie publiczne II stopnia* (11,54%) oraz *Pielęgniarstwo II stopnia* (11,99%). Szczegółową analizę frekwencji według kierunku studiów przedstawia Tabela 2.

Tabela 2. Frekwencja studentów w badaniu ze względu na kierunek studiów i tryb studiowania.

Kierunek	Stacjonarne			Niestacjonarne			Frekwencja ogółem		
	Wygenerowano	Wypełniono	%	Wygenerowano	Wypełniono	%	Wygenerowano	Wypełniono	%
Analityka medyczna	6659	3339	50,14%				6659	3339	50,14%
Dietetyka	3832	934	24,37%				3832	934	24,37%
Elektrodiagnostyka	3976	1160	29,18%				3976	1160	29,18%
Farmacja	24793	3312	13,36%	1165	31	2,66%	25958	3343	12,88%
Fizjoterapia I	11832	2552	21,57%				11832	2552	21,57%
Fizjoterapia II	9348	1073	11,48%	2445	200	8,18%	11793	1273	10,79%
Kosmetologia I° Wydział NoZ	574	87	18,46%				574	87	18,46%
Kosmetologia I° Wydział Farmaceutyczny	2057	727	35,34%				2057	727	35,34%
Kosmetologia II° Wydział Farmaceutyczny	2138	317	14,83%				2138	317	14,83%
Lekarski I wydział	57811	8408	14,54%	15651	1940	12,40%	73462	10348	14,09%
Lekarski II wydział	58595	6579	11,23%	17101	1862	10,89%	75696	8441	11,15%
Lekarsko-dentystyczny	20558	4497	21,87%	5876	1017	17,31%	26434	5514	20,86%
Pielęgniarstwo pomostowe				400	328	82,00%	400	328	82,00%
Pielęgniarstwo I	24408	7590	31,10%				24408	7590	31,10%
Pielęgniarstwo II	15768	1890	11,99%				15768	1890	11,99%
Położnictwo - pomostowe				940	402	42,77%	940	402	42,77%
Położnictwo I	15010	5140	34,24%				15010	5140	34,24%
Położnictwo II	4278	696	16,27%				4278	696	16,27%
Ratownictwo Medyczne	7441	1787	24,02%				7441	1787	24,02%
Techniki Dentystyczne	3083	1544	50,08%				3083	1544	50,08%
Zdrowie Publiczne I	8938	1547	17,31%				8938	1547	17,31%
Zdrowie Publiczne II	6982	806	11,54%				6982	806	11,54%
RAZEM:	288081	53985	18,74%	43578	5780	13,26%	331659	59765	18,02%

Na studiach stacjonarnych odsetek wypełnionych ankiet wyniósł on **18,74%**, a na studiach niestacjonarnych **13,26%**. Wśród kierunków realizowanych w trybie stacjonarnym zaobserwowano duże odchylenie od wartości średniej. Odsetek ankiet wypełnionych wahał się od 11,23% do 50,14%. Na studiach niestacjonarnych odnotowano przypadek kierunku *Farmacja*, w którym odsetek ankiet wypełnionych był najniższy i wyniósł **2,66%** oraz przypadek kierunku *Pielęgniarstwo pomostowe*, w którym odsetek ankiet wypełnionych był najwyższy i wyniósł **82%**.

W porównaniu z poprzednią edycją badania odnotowano spadek odsetka wypełnionych ankiet na piętnastu kierunkach. Szczególnie wysoki spadek frekwencji odnotowano na kierunkach takich jak *Kosmetologia I i II stopnia* prowadzonych na Wydziale Farmaceutycznym (spadek odpowiednio o 45,64

i 34,44 punktów procentowych), *Fizjoterapia II stopnia* (spadek o 34,88 punktów procentowych) oraz *Zdrowie publiczne II stopnia* (spadek o 32,78 punkty procentowe).

Na ośmiu kierunkach odnotowano wzrost odsetka wypełnionych ankiet. Najwyższy wzrost frekwencji wystąpił na kierunkach *Analityka medyczna* (wzrost o 17,97 punktów procentowych), *Położnictwo I stopnia* (wzrost o 17,76 punktów procentowych) oraz *Pielęgniarstwo II stopnia* (wzrost o 16,76 punktów procentowych). Szczegółową analizę frekwencji w/g kierunków studiów i poprzednich edycji badania zawarto w Tabeli 3.

Tabela 3. Frekwencja w badaniu na poszczególnych kierunkach w latach 2012-2015

	Frekwencja w roku 2012/2013	Frekwencja w roku 2013/2014	Frekwencja w roku 2014/2015	Zmiana frekwencji w stosunku do roku 2013/2014
Analityka Medyczna	31,42	32,17	50,14	17,97
Dietetyka	36,30	43,30	24,37	-18,93
Elektroradiologia	41,75	26,86	29,18	2,32
Farmacja	3,66	21,86	12,88	-8,98
Fizjoterapia I	27,73	24,77	21,57	-3,20
Fizjoterapia II	20,44	45,67	10,79	-34,88
Kosmetologia I° Wydział NoZ	38,89	45,13	18,46	-26,67
Kosmetologia I° Wydział Farmaceutyczny	-	69,78	35,34	-34,44
Kosmetologia II° Wydział Farmaceutyczny	-	60,47	14,83	-45,64
Lekarski I wydział	19,95	25,26	14,09	-11,17
Lekarski II wydział	22,77	35,91	11,15	-24,76
Lekarsko-dentystyczny	22,38	21,72	20,86	-0,86
Pielęgniarstwo pomostowe	-	-	82,00	82,00
Pielęgniarstwo I	46,02	21,40	31,10	9,70
Pielęgniarstwo II	16,49	28,75	11,99	16,76
Położnictwo pomostowe	7,71	28,46	42,77	14,31
Położnictwo I	23,84	16,48	34,24	17,76
Położnictwo II	17,90	33,91	16,27	-17,64
Ratownictwo Medyczne	30,08	30,79	24,02	-6,77
Techniki Dentystyczne	21,69	36,88	50,08	13,20
Zdrowie Publiczne I	30,12	24,05	17,31	-6,74
Zdrowie Publiczne II	15,45	44,32	11,54	-32,78
RAZEM:	23,84	29,24	18,02	-11,22

Drugi wskaźnik frekwencji w badaniu informuje o odsetku zajęć dydaktycznych ocenionych przez studentów w roku akademickim 2014/2015. Studenci oceniali nauczycieli akademickich podczas każdych prowadzonych zajęć i dlatego w raporcie przedstawiono osobno ocenę nauczyciela za każde zajęcia, które realizował.

Z danych wynika, że większość zajęć dydaktycznych oraz nauczycieli je prowadzących została oceniona. Na poziomie całej Uczelni oceniono **74%** zajęć dydaktycznych. Porównując poszczególne kierunki najgorzej wypada kierunek *Farmacja*, gdzie oceniono 57,46% zajęć dydaktycznych.

Szczególnie niski poziom ocenionych zajęć na tym kierunku wystąpił na studiach niestacjonarnych (17,96%). Niekorzystnie pod tym względem prezentuje się także kierunek Lekarski, powadzony zarówno na I jak i II Wydziale Lekarskim (odpowiednio 67,10% i 62,51%). Na pozostałych kierunkach sytuacja wygląda zadowalająco, gdyż wszystkie zajęcia zostały ocenione w ponad 75%. Wskaźnik 100% ocenionych zajęć dydaktycznych został osiągnięty w przypadku dwóch kierunków. Były to kierunki prowadzone w trybie studiów „pomostowych”, takie jak *Pielęgniarstwo pomostowe* i *Położnictwo pomostowe*. Należy jednak zwrócić uwagę na fakt, że ilość przedmiotów a tym samym osób prowadzących zajęcia dydaktyczne na tych kierunkach była znacznie niższa niż na pozostałych, stąd wynik ten był w tych przypadkach łatwiejszy do osiągnięcia. Odsetek zajęć dydaktycznych ocenionych w roku akademickim 2014/2015 z podziałem na kierunek studiów zawiera Tabela 4.

Tabela 4. Odsetek zajęć dydaktycznych ocenionych w roku akademickim 2014/2015

Kierunek	Stacjonarne			Niestacjonarne			Ogółem		
	Liczba zajęć	Zajęcia ocenione	%	Liczba zajęć	Zajęcia ocenione	%	Liczba zajęć	Zajęcia ocenione	%
Analityka medyczna	307	265	86,32%				307	265	86,32%
Dietetyka	181	178	98,34%				181	178	98,34%
Elektrodiagnostyka	234	188	80,34%				234	188	80,34%
Farmacja	708	519	73,31%	284	51	17,96%	992	570	57,46%
Fizjoterapia I	261	243	93,10%				261	243	93,10%
Fizjoterapia II	184	164	89,13%	71	60	84,51%	255	224	87,84%
Kosmetologia I° Wydział NoZ	28	27	96,43%				28	27	96,43%
Kosmetologia I° Wydział Farmaceutyczny	98	92	93,88%				98	92	93,88%
Kosmetologia II° Wydział Farmaceutyczny	106	87	82,08%				106	87	82,08%
Lekarski I wydział	1756	1258	71,64%	1156	696	60,21%	2912	1954	67,10%
Lekarski II wydział	1729	1221	70,62%	1120	560	50,00%	2849	1781	62,51%
Lekarsko-dentystyczny	879	751	85,44%	537	349	64,99%	1416	1100	77,68%
Pielęgniarstwo pomostowe				40	40	100%	40	40	100%
Pielęgniarstwo I	446	421	94,39%				446	421	94,39%
Pielęgniarstwo II	285	256	89,82%				285	256	89,82%
Położnictwo - pomostowe				20	20	100%	20	20	100%
Położnictwo I	378	356	94,18%				378	356	94,18%
Położnictwo II	129	122	94,57%				129	122	94,57%
Ratownictwo Medyczne	315	265	84,13%				315	265	84,13%
Techniki Dentystyczne	221	219	99,10%				221	219	99,10%
Zdrowie Publiczne I	329	295	89,67%				329	295	89,67%
Zdrowie Publiczne II	123	121	98,37%				123	121	98,37%
RAZEM:	8697	7048	81,04%	3228	1776	55,02%	11925	8824	74,00%

3. Ogólna ocena procesu dydaktycznego na UM w Lublinie

Ogólna ocena procesu kształcenia na UM w Lublinie wynosi **4,54**¹. Została ona wyliczona ze wszystkich ocen wystawionych przez studentów nauczycielom akademickim realizującym zajęcia dydaktyczne w roku akademickim 2014/2015. Wszystkie pojedyncze oceny potraktowano tu łącznie, bez podziału na poszczególne kryteria oceny, kierunki i lata studiów.

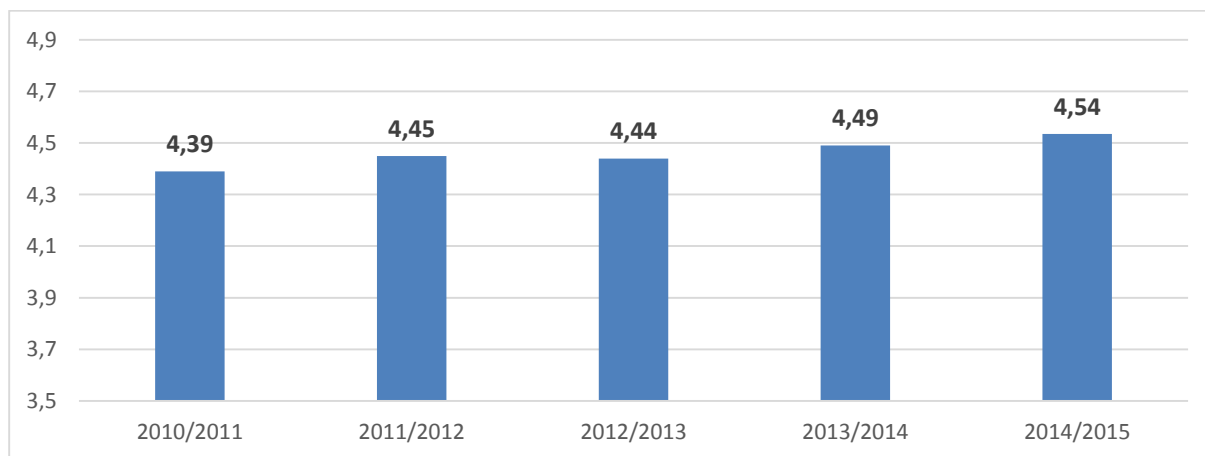
Uwzględniając w analizie ocen podział na semestry zauważono, że nieco wyżej oceniono zajęcia realizowane w semestrze zimowym niż w semestrze letnim. Tabela 5 zawiera oceny kształcenia w obu semestrach roku akademickiego 2014/2015.

Tabela 5. Ogólna ocena procesu kształcenia na UM w Lublinie w roku 2014/2015

	Semestr letni	Semestr zimowy	Ogółem
Średnia ocena	4,52	4,55	4,54

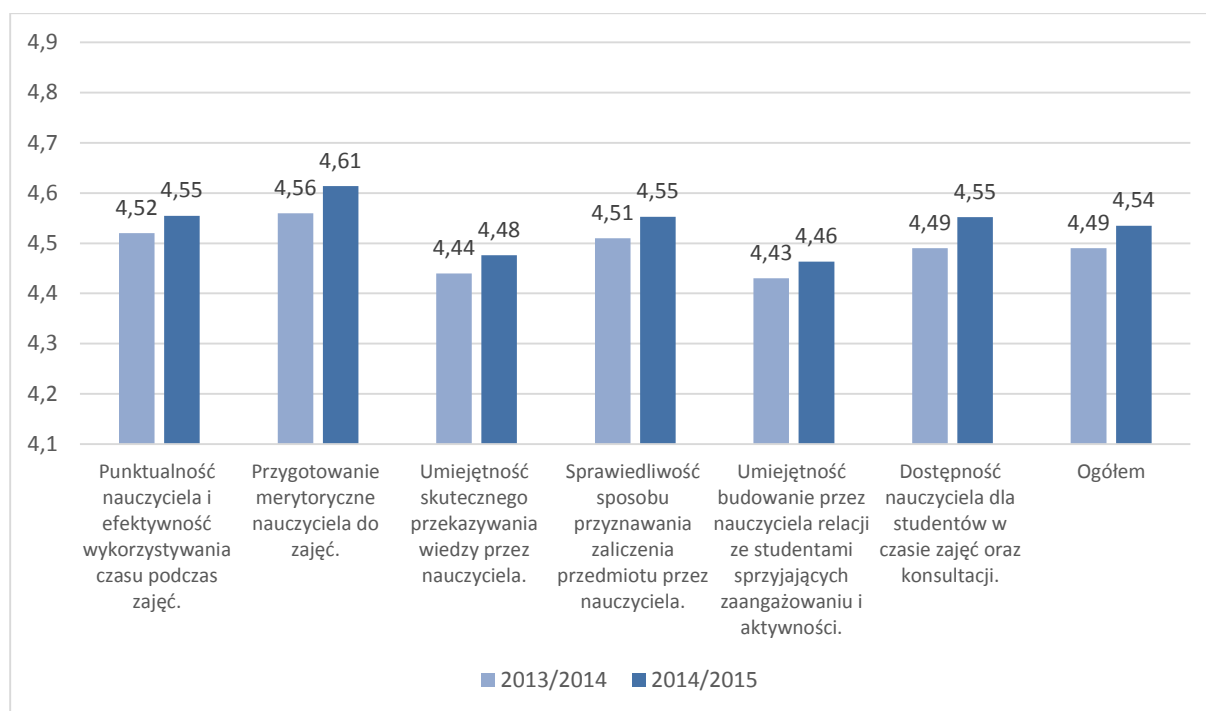
W stosunku do poprzedniej edycji badania ogólna ocena kształcenia na UM wzrosła. Choć wzrost ten jest stosunkowo niewielki i stanowi 0,05 to szczególnie w porównaniu z rokiem akademickim 2010/2011 jest to zmiana istotna. Dane zawarto na Wykresie 3.

Wykres 3. Ogólna ocena dydaktyki na UM w latach 2011-2014

Badania wykazały, że najlepiej ocenianym aspektem kształcenia na UM Lublinie jest, podobnie jak w poprzedniej edycji badania, **przygotowanie merytoryczne nauczycieli do zajęć (4,61)**. Studenci wysoko oceniają stopień wiedzy nauczycieli akademickich jednak najniżej ocenione aspekty kształcenia związane z przekazywaniem tej wiedzy. Analizując dane z poprzednich lat należy zaznaczyć, że jest to tendencja występująca w każdej edycji badania. **Umiejętność skutecznego przekazywania wiedzy przez nauczyciela oraz umiejętność budowania relacji ze studentami sprzyjających zaangażowaniu i aktywności** zostały ocenione odpowiednio na **4,48** i **4,46** w pięciostopniowej skali. Pozostałe elementy takie jak **dostępność nauczyciela dla studentów w czasie zajęć i konsultacji, sprawiedliwość sposobu przyznawania zaliczenia oraz punktualność nauczyciela i efektywność wykorzystywania czasu podczas zajęć** zostały ocenione, podobnie jak w poprzedniej edycji badania, w granicach średniej ogólnej. Oceny poszczególnych aspektów kształcenia w roku akademickim 2014/2015 zawiera Wykres 4.

Wykres 4. Ocena poszczególnych aspektów kształcenia na UM w Lublinie w roku 2014/2015

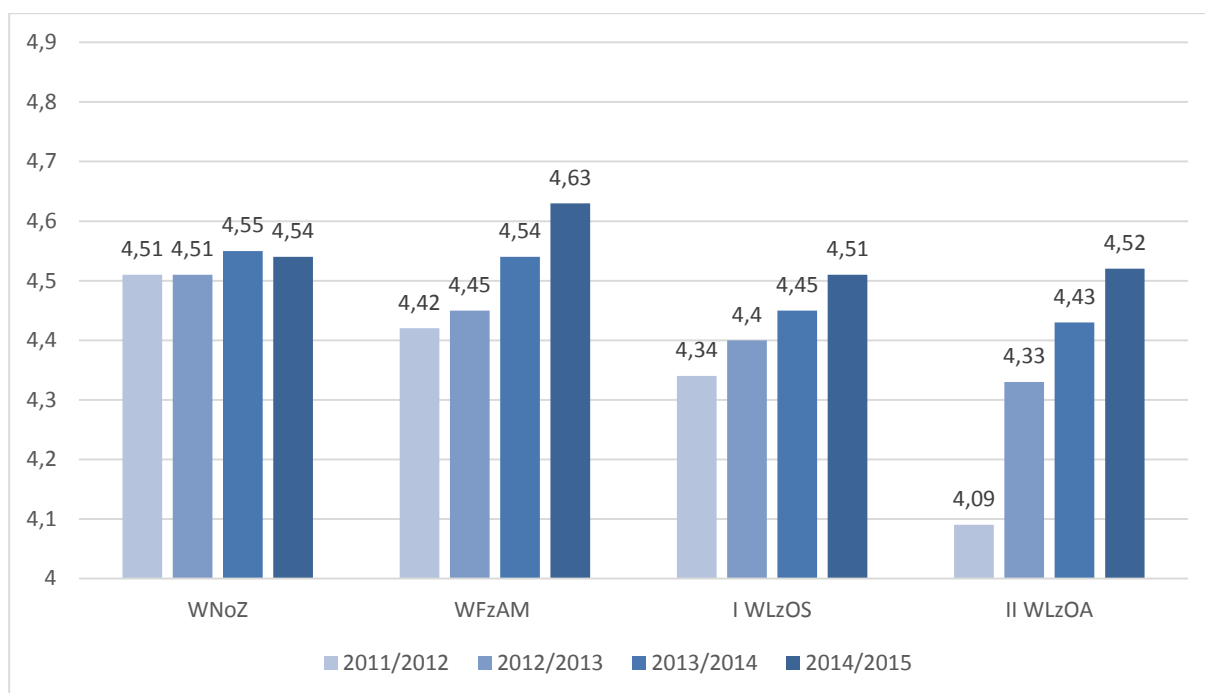

4. Ocena dydaktyki na poszczególnych Wydziałach UM w Lublinie

Średnie oceny kształcenia na poszczególnych Wydziałach różnią się nieznacznie między sobą. **Najniżej oceniony został I Wydział Lekarski z Oddziałem Anglojęzycznym (4,51). Najwyżej oceniony został Wydział Farmaceutyczny z Oddziałem Analityki Medycznej (4,63).** Na porównywalnym poziomie co rok wcześniej oceniono Wydział Nauk o Zdrowiu (z 4,55 na 4,54). Pozostałe Wydziały odnotowały wzrost oceny kształcenia. W przypadku Wydziału Farmaceutycznego oraz II Wydziału Lekarskiego był to wzrost rzędu 0,09, a w przypadku I Wydziału Lekarskiego rzędu 0,06. Widoczna jest więc systematyczna poprawa co świadczy o skuteczności systemu doskonalenia jakości kształcenia na naszej Uczelni. Wyniki zawiera Wykres 5.

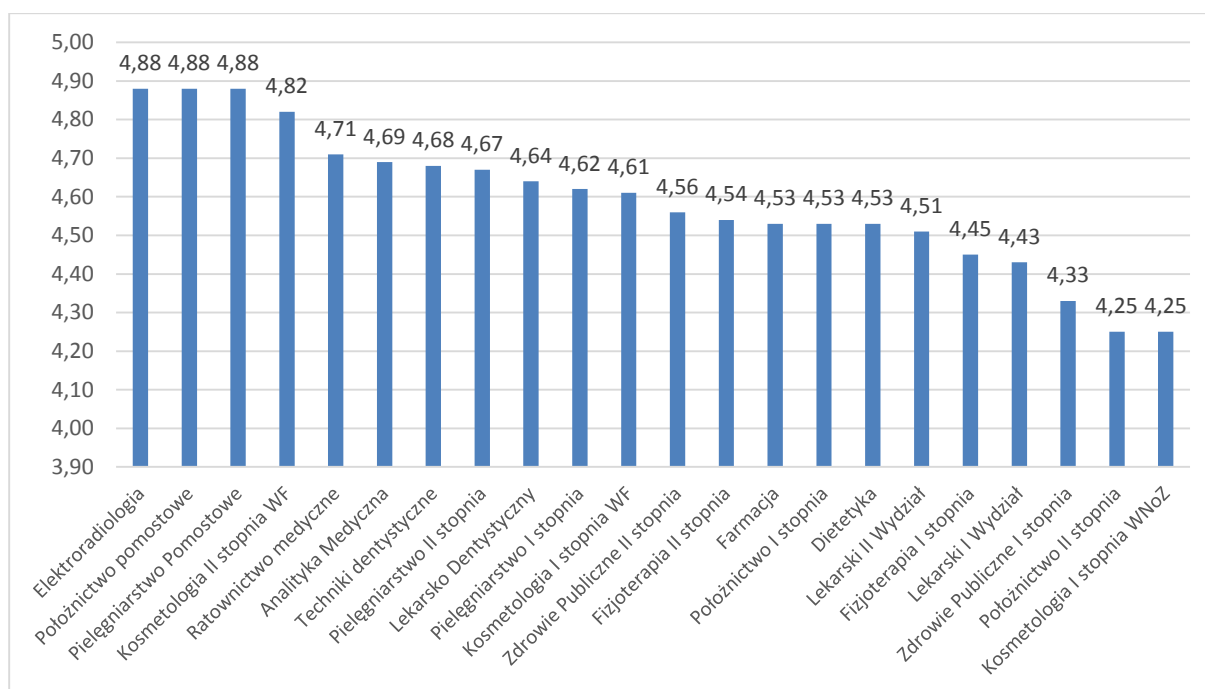
¹⁶Średnia arytmetyczna wszystkich ocen wystawionych nauczycielom akademickim w roku akademickim 2014/2015.

Wykres 5. Ogólna ocena kształcenia na Wydziałach UM w Lublinie

Wykres 6 przedstawia zestawienie wszystkich objętych badaniem kierunków studiów prowadzonych na UM w Lublinie. Ranking stworzono dla celów porównawczych, jednak należy zachować ostrożność podczas wyciągania na jego podstawie wniosków. Wydaje się, że ocena kierunku bardziej odzwierciedla poziom oczekiwań studentów pod względem kształcenia, niż rzeczywistą jakość procesu dydaktycznego na każdym z kierunków. Najniżej ocenione zostały kierunki takie jak *Zdrowie publiczne I stopnia* (4,33), *Położnictwo II stopnia* (4,25) oraz *Kosmetologia I stopnia* prowadzona na Wydziale Nauk o Zdrowiu (4,25). Najwyżej zostały ocenione kierunki takie jak *Elektroradiologia*, *Położnictwo pomostowe* i *Pielęgniarstwo pomostowe* (wszystkie uzyskały ocenę 4,88).

Wykres 6. Ocena kształcenia na poszczególnych kierunkach w roku 2014/2015.

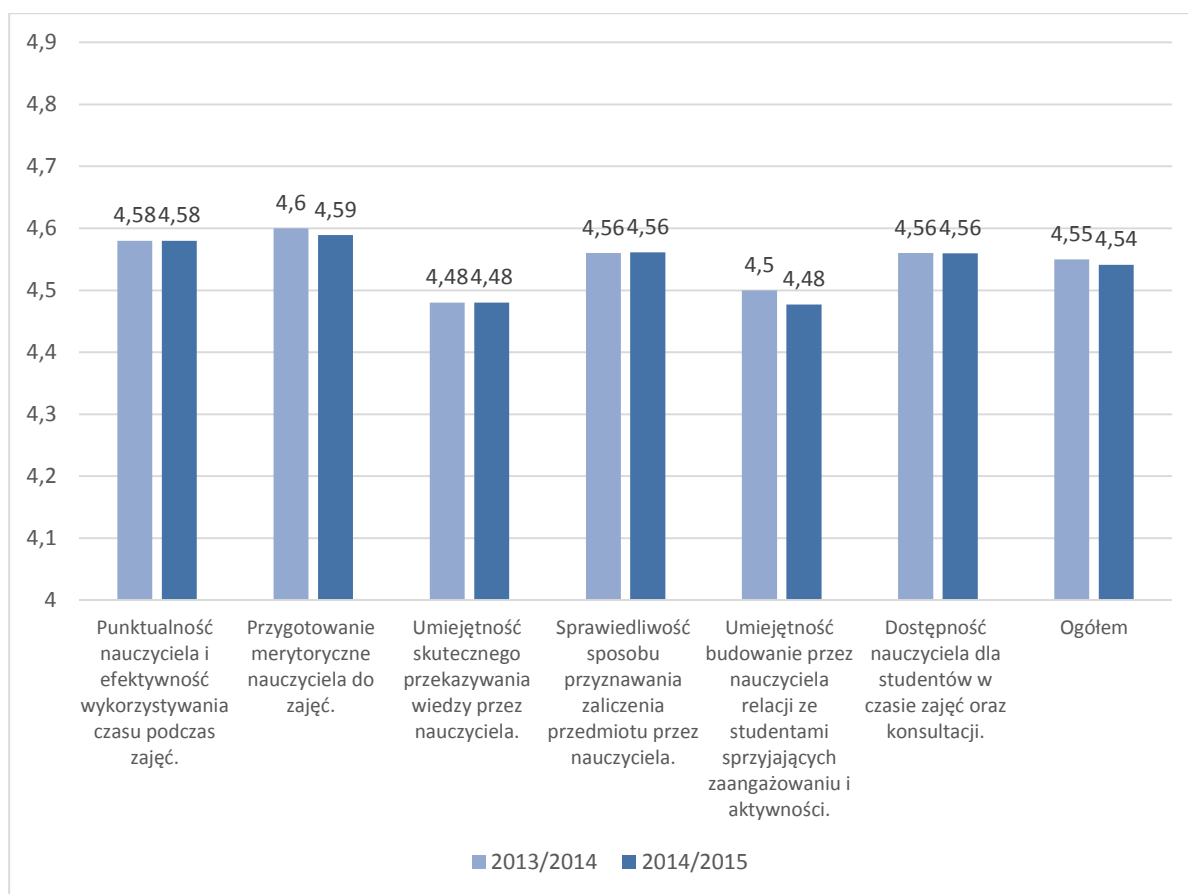
4.1 Wydział Nauk o Zdrowiu

Wydział Nauk o Zdrowiu w roku akademickim 2014/2015 został oceniony na **4,54** co jest oceną nieznacznie niższą niż w poprzedniej edycji badania. Nadal jest to jednak ocena wysoka i sytuuje Wydział Nauk o Zdrowiu na drugim miejscu wśród wydziałów na UM (patrz Wykres 5). Poszczególne aspekty kształcenia są ocenione blisko średniej ogólnej oraz są one relatywnie wysokie, tak więc trudno wskazać obszar szczególnie budzący zastrzeżenia studentów.

Poniżej średniej ogólnej, analogicznie do innych wydziałów, znajdują się aspekty kształcenia takie jak: **umiejętność skutecznego przekazywania wiedzy przez nauczyciela** oraz **umiejętność budowania relacji ze studentami sprzyjających zaangażowaniu i aktywności**. Czynniki te uzyskały ocenę **4,48** na pięciostopniowej skali. Pozostałe czynniki oceniono nieznacznie powyżej średniej ogólnej.

Najwyżej oceniono **przygotowanie merytoryczne nauczyciela do zajęć (4,59)**. Należałoby więc zwrócić uwagę na stosowane metody dydaktyczne po to, aby wykorzystać potencjał wiedzy nauczycieli i zaspokoić oczekiwania studentów w zakresie kształcenia. Wykres 7. zawiera zestawienie ocen z poszczególnych aspektów kształcenia dla Wydziału Nauk o Zdrowiu.

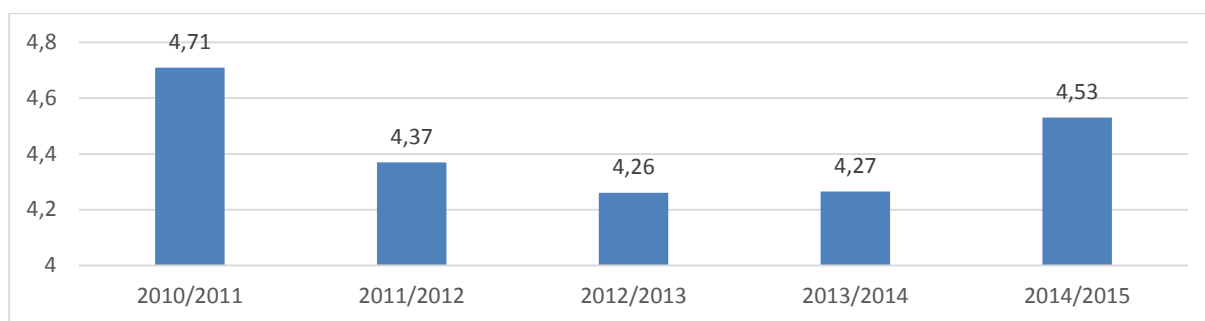
Wykres 7. Ocena Wydziału Nauk o Zdrowiu ze względu na poszczególne aspekty kształcenia

W dalszej części raportu poddano analizie, na ile tendencje zaobserwowane na poziomie Wydziału występują na poszczególnych jego kierunkach studiów. Każdy kierunek poddano szczegółowej analizie w celu uchwycenia jego specyfiki.

Dietetyka

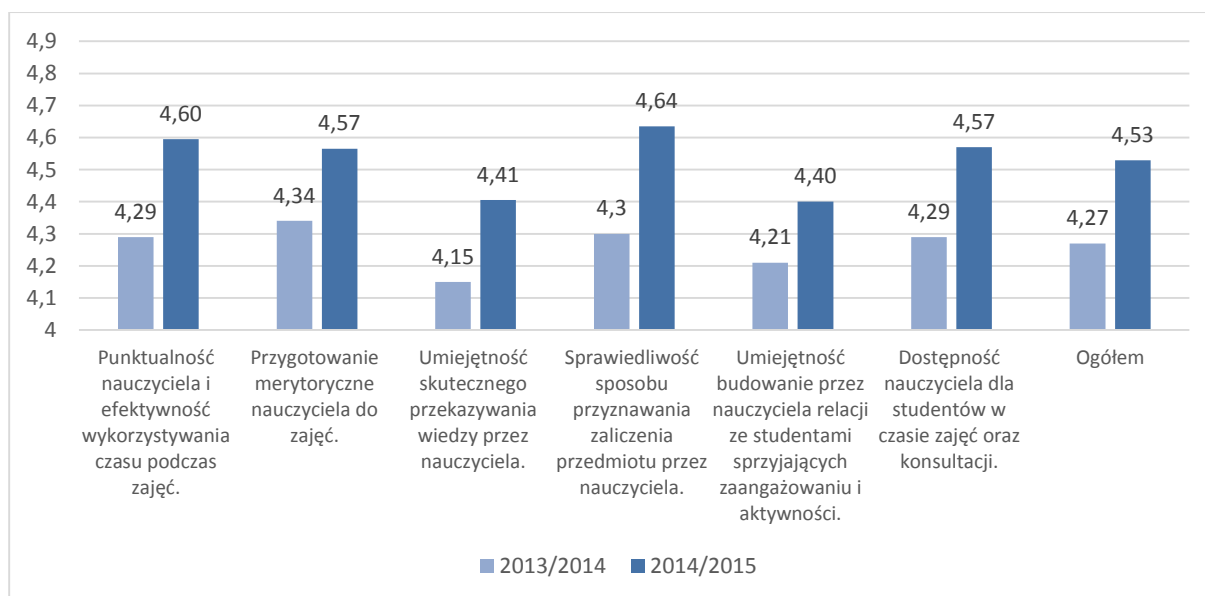
Proces kształcenia na kierunku *Dietetyka* na poziomie ogólnym został oceniony na 4,53 na pięciostopniowej skali. Jest to ocena wysoka, a w porównaniu z rokiem poprzednim wyższa o 0,26 punkta. Wśród wszystkich kierunków prowadzonych na UM w Lublinie kierunek ten zajmuje 16 miejsce (Porównaj ranking na Wykresie 6). Zmianę oceny kształcenia na kierunku *Dietetyka* przedstawia Wykres 8.

Wykres 8. Zmiana oceny kształcenia na kierunku *Dietetyka*

Podobnie jak na pozostałych kierunkach realizowanych na UM najniżej oceniono aspekty związane ze **skutecznym przekazywaniem wiedzy przez nauczyciela (4,41)** oraz **umiejętnością budowania przez nauczyciela relacji ze studentami sprzyjających zaangażowaniu i aktywności (4,40)**. Wszystkie aspekty, które można porównać z poprzednią edycją badania, uległy poprawie.

Wyraźny wzrost oceny odnotowano w aspekcie związanym ze **sposobem przyznawania zaliczenia przedmiotu (z 4,3 na 4,64)**. Jest to także najwyżej oceniony aspekt kształcenia.

Wyżej niż średnia ogólna oceniono także **punktualność i efektywność wykorzystywania czasu przez nauczyciela (4,60)**. Wysokie oceny uzyskały także czynniki takie jak: **przygotowanie merytoryczne nauczyciela do zajęć** oraz **dostępność nauczyciela dla studentów w czasie zajęć i konsultacji**. Oba te czynniki osiągnęły ocenę **4,57** na pięciostopniowej skali. Studenci wysoko oceniają przygotowanie nauczycieli do zajęć, lecz należałoby się przyjrzeć metodom dydaktycznym stosowanym przez prowadzących zajęcia gdyż nadal są to aspekty niżej oceniane przez studentów. Wykres 9 zawiera oceny wszystkich ocenianych aspektów dydaktyki na tym kierunku.

Wykres 9. Ocena poszczególnych aspektów kształcenia na kierunku *Dietetyka*.

Pomimo nielicznych komentarzy studenckich można stwierdzić, że niektóre elementy procesu kształcenia są wyżej oceniane od innych. Studenci doceniają prowadzących, którzy są w wysokim stopniu przygotowani do prowadzenia zajęć i cechują się rozległą wiedzą z zakresu prowadzonego

przedmiotu. Pozytywnie odbierani są także nauczyciele, którzy wprowadzają odpowiednią atmosferę sprzyjającą zaangażowaniu i aktywności.

Negatywne komentarze odnoszą się przede wszystkim do umiejętności dydaktycznych nauczycieli. Jeden ze studentów pisze: „*Pan doktor posiada dużą wiedzę i jest bardzo sympatyczny, ale totalnie nie jest konsekwentny i nie umie przekazać wiedzy studentom, którzy "olewają" to co mówi, nie słuchają, gadają. Na zajęciach każdy robi to co chce.*”

Dodatkowo zwraca się uwagę na treści przekazywane podczas zajęć, które rozmiągają się ze specyfiką przedmiotu i oczekiwaniami studentów. W przypadku przedmiotu *Żywnienie człowieka* student pisze: „*Przedmiot nazywa się żywienie człowieka, a o żywieniu na wykładach nie było praktycznie niczego. Poruszane tylko i wyłącznie tematy biochemiczne, skomplikowane wzory, przemiany, nic praktycznego o żywieniu człowieka*”. Podobną sytuację zaobserwowano na przedmiocie *Żywnienie w chorobach nerek*, gdzie student zauważa: „*Przedmiot nazywa się ŻYWIENIE w chorobach nerek, a praktycznie 99% zajęć było o chorobach nerek, a o żywieniu nic*”, „*Podawanie wielu zbędnych, skomplikowanych informacji o chorobach nerek, kiedy jako dietetykom nam się to nigdy nie przyda zamiast skupić się na żywieniu*”.

W przypadku przedmiotu *Żywnienie w chorobach nerek* zwracano także uwagę na problemy związane z organizacją studiów. Jeden ze studentów pisze: „*Pretensje ze strony lekarzy dlaczego mamy zajęcia całym rokiem (czyli 20 osób), kiedy tak został ułożony nasz plan i my na to nie mamy żadnego wpływu*”. Odnotowywano także spóźnienia nauczycieli na zajęcia oraz brak przygotowania do przedmiotu czego efektem był chaos podczas zajęć i brak rozwoju wiedzy u studentów.

Wnioski i rekomendacje

- ⇒ Jakość kształcenia na kierunku *Dietetyka* została oceniona wysoko (4,53). Kierunek ten zajmuje 7 miejsce od końca w rankingu kierunków prowadzonych na UM. W stosunku do roku akademickiego 2013/2014 nastąpił wzrost oceny ogólnej o 0,26 w pięciostopniowej skali.
- ⇒ Najniżej ocenionymi aspektami dydaktyki były **umiejętność przekazywania wiedzy przez nauczycieli (4,41)** oraz **umiejętność tworzenia relacji sprzyjających zaangażowaniu i aktywności studentów (4,40)**.
- ⇒ Dążąc do doskonalenia procesu kształcenia należy większą uwagę zwracać na treści przedmiotowe przydatne w pracy dietetyka.
- ⇒ W przypadku przedmiotu *Żywnienie w chorobach nerek* należy przyjrzeć się organizacji zajęć, gdyż studenci odnotowali niezadowolenie prowadzących zajęć z wielkości grup.
- ⇒ Należy eliminować przypadki niepunktualności w rozpoczynaniu zajęć przez niektórych nauczycieli.

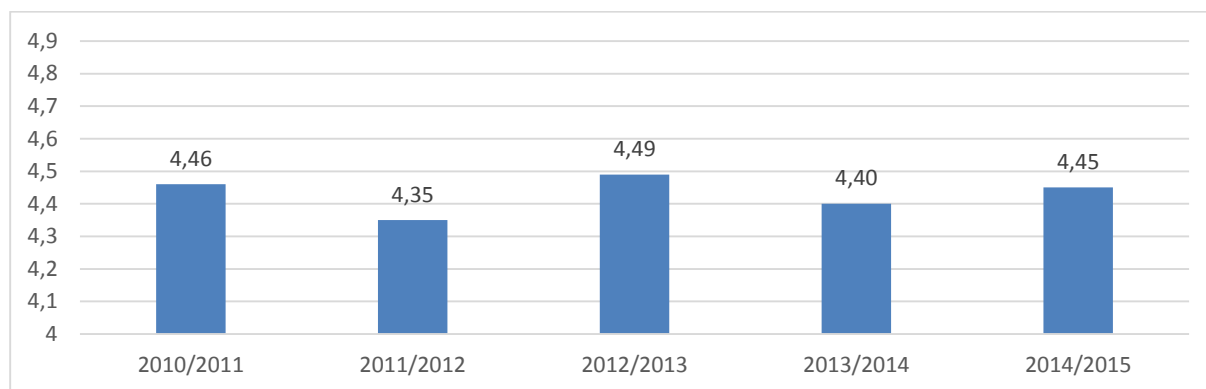
Fizjoterapia

Kierunek *Fizjoterapia* jest realizowany na UM w Lublinie w systemie dwustopniowym. Studia pierwszego stopnia są prowadzone tylko w formie studiów stacjonarnych, zaś studia drugiego stopnia realizowane są w formie stacjonarnej i niestacjonarnej. W analizie dokonano podziału ze względu na te kryteria w celu ukazania ewentualnych różnic pod względem jakości kształcenia.

Fizjoterapia I stopnia

Proces kształcenia na kierunku *Fizjoterapia I stopnia* na poziomie ogólnym został oceniony dość wysoko. Średnia ocena **4,45** sytuuje ten kierunek na 18 miejscu w rankingu kierunków realizowanych na UM (porównaj ranking na Wykresie 6). W roku akademickim 2014/2015 w porównaniu z poprzednią edycją badania wskaźnik satysfakcji studentów z jakości kształcenia wzrósł o 0,05 punktu. Oceny z poszczególnych edycji badania zawiera Wykres 10.

Wykres 10. Zmiana oceny kształcenia na kierunku *Fizjoterapia I stopnia*.

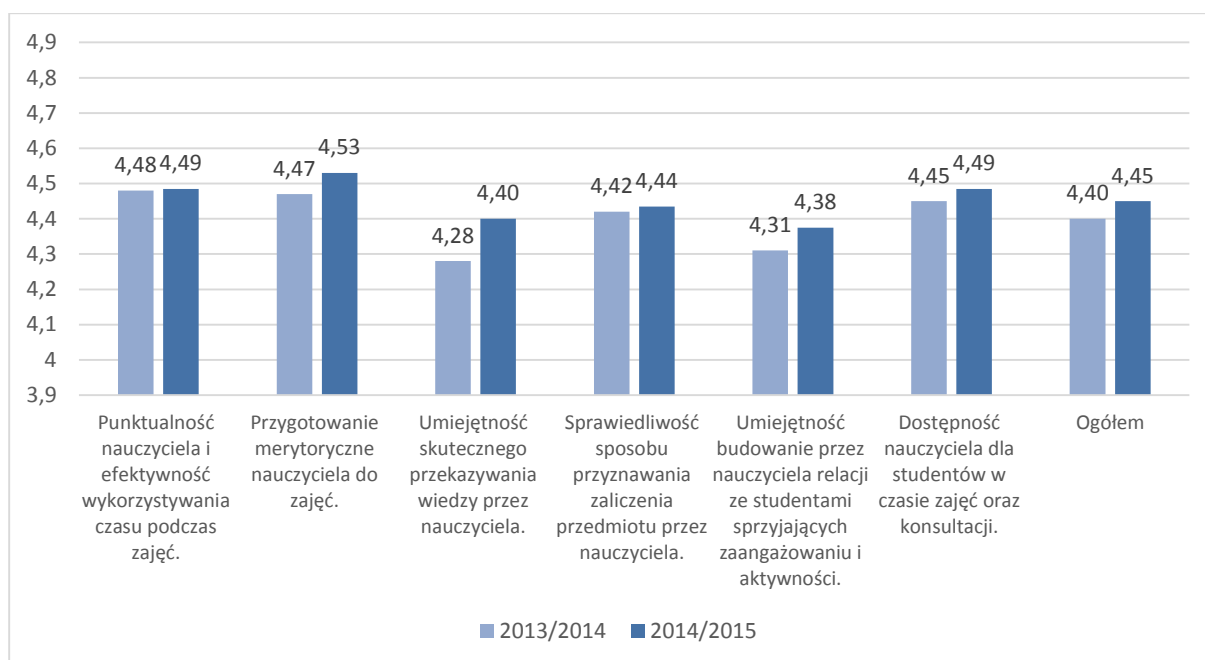
Analizując oceny poszczególnych aspektów kształcenia odnotowano tendencję występującą na pozostałych kierunkach UM w Lublinie.

Najniżej oceniono aspekty związane z **umiejętnością skutecznego przekazywania wiedzy przez nauczyciela (4,40)** oraz **umiejętnością budowania przez nauczyciela relacji ze studentami sprzyjających zaangażowaniu i aktywności (4,38)**.

Nieznacznie poniżej średniej ogólnej oceniono także aspekt związany ze **sprawiedliwością sposobu przyznawania zaliczenia (4,44)**.

Najwyżej, podobnie jak na innych kierunkach oceniono **przygotowanie merytoryczne nauczycieli do zajęć (4,53)**.

Pozostałe czynniki oceniono nieznacznie wyżej niż średnia ogólna. Warto więc wykorzystać potencjał wiedzy nauczycieli i dostosować metody dydaktyczne by sprostać wysokim wymaganiom studenckim. Oceny poszczególnych aspektów kształcenia przedstawia Wykres 11.

Wykres 11. Ocena poszczególnych aspektów kształcenia na kierunku *Fizjoterapia I stopnia*.

Dzięki pogłębionej analizie komentarzy umieszczanych przez studentów w ankiecie, które stanowią uzasadnienie wystawianych ocen możliwe jest przybliżenie przyczyn zdarzającego się w niektórych przypadkach niezadowolenia.

Negatywne komentarze studenckie dotyczą przede wszystkim warsztatu dydaktycznego nauczycieli i efektywnego przekazywania wiedzy. Studenci wskazują, że występują przypadki gdy prowadzący nie jest dostatecznie przygotowany do zajęć bądź nie przekazuje podstawowych informacji potrzebnych do zaliczenia przedmiotu. Wskazano, że: *„Brak przygotowania i zaangażowania w zajęcia. Nie przekazane podstawowe informacje, które potem obowiązywały na zaliczeniu”*.

Studenci wskazują także na przypadek, w którym nie udostępniono im do wglądu prac zaliczeniowych, w skutek czego nie byli w stanie określić w jakim obszarze występują braki w ich wiedzy.

Zdarzają się także pojedyncze przypadki, w których przyczyną niezadowolenia są nieobecności bądź spóźnienia nauczycieli. Aspekt ten w ankiecie został oceniony wysoko, więc nie ma przesłanek do niepokoju pojawiają się jednak opinie takie jak: *„doktor na 2 wykłady nie przyszedł a na jeden spóźnił się pół godziny”*, *„Dr się zawsze spóźniała”*, *„Częste spóźnianie się na zajęcia”*.

Występowały również przypadki, kiedy osoba prowadząca zajęcia wprowadzała atmosferę niesprzyjającą aktywności i zaangażowaniu studentów, co miało niekorzystny wpływ na przebieg zajęć. Choć są to przypadki pojedyncze należy dążyć do ich eliminacji, gdyż wpływają negatywnie na proces kształcenia i wizerunek Uczelni wśród studentów.

Pozytywne komentarze dotyczą przede wszystkim wysokiego poziomu merytorycznego zajęć oraz efektywnego przekazywania wiedzy. Doceniane jest indywidualne podejście do studenta, świetne przygotowanie do zajęć oraz przekazywanie wiedzy w sposób jasny i obrazowy. Studenci doceniają również zajęcia, które kładą nacisk na rozwój umiejętności praktycznych. Pozytywnie odbierane jest także stosowanie nowoczesnych metod dydaktycznych takich jak: *„różnorodne pomoce naukowe, ksero, w formie e-booków, filmy oraz krótsze filmiki poglądowe”*.

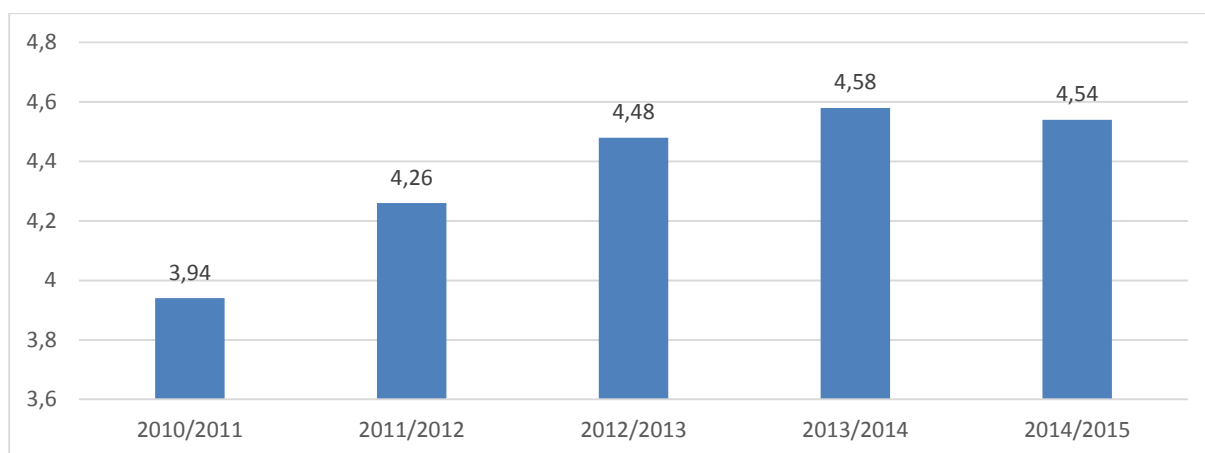
W paru przypadkach stwierdzono, że wymiar godzinowy jest zbyt mały by przekazać wszystkie ważne informacje. Dotyczyło to przedmiotów takich jak: *Biologia medyczna, Fizjologia*.

Wnioski i rekomendacje

- ⇒ Jakość kształcenia na kierunku *Fizjoterapia I stopnia* została oceniona wysoko. Ocena ogólna wyniosła **4,45** i jest nieco wyższa niż w poprzedniej edycji badania.
- ⇒ Dążąc do doskonalenia jakości kształcenia na kierunku należy w pierwszej kolejności zadbać o takie aspekty kształcenia jak: **umiejętność skutecznego przekazywania wiedzy przez nauczyciela** oraz **umiejętność budowania przez nauczyciela relacji ze studentami sprzyjających zaangażowaniu i aktywności**.
- ⇒ Pozytywnie oceniano stosowanie nowoczesnych metod dydaktycznych podczas przekazywania wiedzy, w tym stosowanie różnorodnych narzędzi multimedialnych.
- ⇒ Należy stosować metody dydaktyczne przyczyniające się do budowania odpowiednich relacji między nauczycielem a studentami.
- ⇒ Studenci doceniają zajęcia, podczas których położony jest nacisk na kształtowanie umiejętności praktycznych.
- ⇒ Należy eliminować przypadki nieobecności bądź spóźnień prowadzących zajęcia.
- ⇒ W przypadku przedmiotów *Biologia medyczna* i *Fizjologia* wskazano, że wymiar godzinowy jest zbyt mały do przekazania wszystkich cennych informacji.

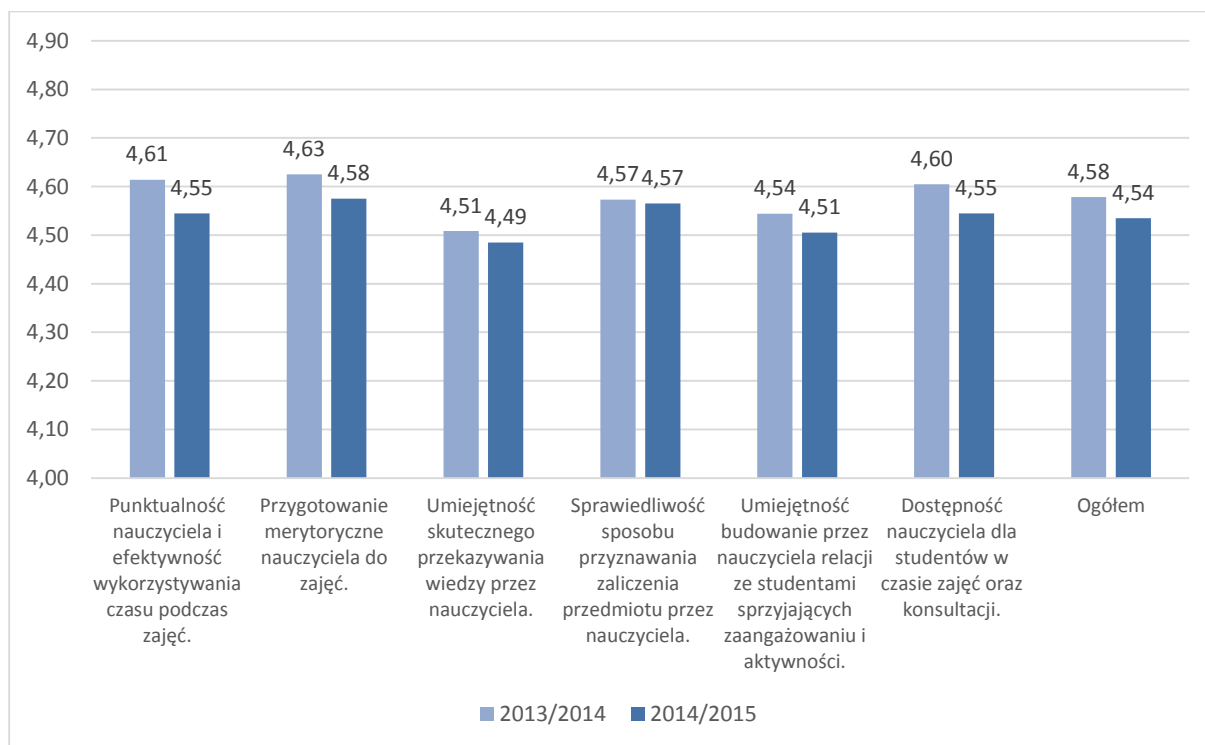
Fizjoterapia II stopnia

W roku akademickim 2014/2015 proces dydaktyczny na kierunku *Fizjoterapia II stopnia* został oceniony wysoko. Ocena ta wyniosła **4,54** na pięciostopniowej skali i była nieznacznie niższa niż w poprzedniej edycji badania (spadek o 0,04 punktu). Nadal jest to ocena wyższa niż ocena kierunku *Fizjoterapia I stopnia*. W rankingu kierunków prowadzonych na UM w Lublinie *Fizjoterapia II stopnia* zajmuje trzynaste miejsce pod względem ogólnej oceny jakości kształcenia (ranking kierunków zawiera Wykres 6). Zmianę oceny kształcenia na kierunku *Fizjoterapia II stopnia* zawiera Wykres 12.

Wykres 12. Zmiana oceny kształcenia na kierunku *Fizjoterapia II stopnia*.

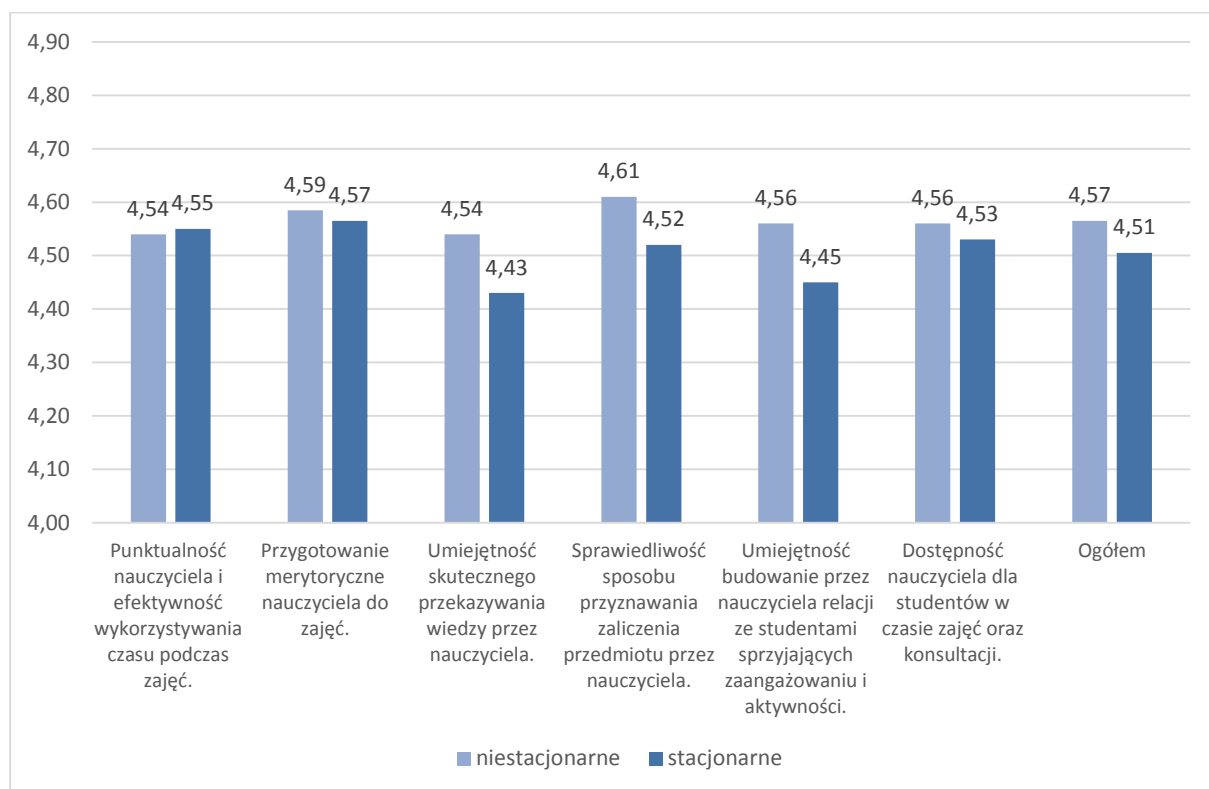
W porównaniu z poprzednią edycją badania wszystkie aspekty dotyczące kształcenia uległy pogorszeniu. Nie były to jednak znaczące spadki oceny, a poszczególne wskaźniki znajdują się nadal na wysokim poziomie. Nie odnotowano także wyraźnego zróżnicowania ocen, gdyż znajdują się one w granicach 0,1 punktu.

Podobnie jak na innych kierunkach realizowanych na UM najniższą ocenę uzyskały aspekty kształcenia takie jak: **umiejętność skutecznego przekazywania wiedzy (4,49)** oraz **umiejętność budowania przez nauczyciela relacji ze studentami sprzyjających zaangażowaniu i aktywności (4,51)**. Nieznacznie powyżej średniej ogólnej oceniono pozostałe aspekty, a z najwyższym uznaniem wśród studentów spotkał się aspekt **przygotowania merytorycznego nauczycieli (4,58)**. Wykres 13 zawiera oceny wszystkich objętych badaniem aspektów kształcenia.

Wykres 13. Ocena poszczególnych aspektów kształcenia na kierunku *Fizjoterapia II stopnia*.

Analizując poszczególne aspekty kształcenia z uwzględnieniem form studiowania stwierdzono niewielką różnicę w ogólnej ocenie kierunku *Fizjoterapia II stopnia* między osobami studiującymi w formie stacjonarnej i niestacjonarnej. Nieco lepiej niemal wszystkie aspekty kształcenia oceniają studenci niestacjonarni. Średnia ogólna dla studiów niestacjonarnych wynosi **4,57**, a dla studiów stacjonarnych **4,51**. W przypadku trzech aspektów kształcenia odnotowano różnicę rzędu około 0,1 punktu na korzyść studiów niestacjonarnych. Były to: umiejętność skutecznego przekazywania wiedzy, sprawiedliwość sposobu przyznawania zaliczenia oraz umiejętność budowania pozytywnych relacji ze studentami. Należałoby zatem ustalić poprzez dokonanie dodatkowych analiz przyczyny tego stanu rzeczy. Wykres 14. zawiera oceny z uwzględnieniem podziału na tryb studiów.

Wykres 14. Ocena kształcenia na kierunku *Fizjoterapia II stopnia* według formy studiów.

Na podstawie pogłębionej analizy danych z badań, którą umożliwiają zebrane komentarze studentów uzasadniające oceny, udało się ustalić przyczyny niezadowolenia z niektórych aspektów procesu dydaktycznego.

Negatywne komentarze studentów dotyczące procesu dydaktycznego dotyczyły przede wszystkim zakresu przekazywanej wiedzy w ramach przedmiotu. Studenci zwracają uwagę, że w niektórych przypadkach przekazywano zbyt mało treści, w skutek czego nie osiągano zakładanych efektów kształcenia. Jeden ze studentów pisze: „*Przedmiot był jedną wielką tragedią przez pół semestru zadawano nam pytanie: co chcemy robić na zajęciach? zero przekazanej wiedzy.*”

Wskazywano również na nieaktualność przekazywanej wiedzy w ramach przedmiotu *Żywność człowieka*. Jeden ze studentów pisze: „*Wiedza przekazywana przez nauczyciela jest baaardzo nieaktualna. Nauczyciel chyba nie wie nic na temat współczesnych zaleceń dietetycznych i żywienia*”. Należałoby więc dokonać przeglądu sylabusu przedmiotu i uaktualnić treści przekazywane podczas zajęć.

Studenci zwracają także uwagę na nieefektywność zajęć, na których nauczyciel nie rozwija tematu poza treści dostępne w literaturze przedmiotu. Wskazano, że: „*Czytanie z książki + powtarzanie tych samych rzeczy. Brak rozwijania tematu, brak dokładnego tłumaczenia*”.

Kolejnym czynnikiem powodującym niezadowolenie studentów jest niski wymiar praktyczny zajęć. Jeden ze studentów pisze: „*Zajęcia nudne, tylko teoretyczne, brak zaangażowania ze strony nauczyciela*”. Wskazywano również na brak nadzoru podczas wykonywania ćwiczeń, co przyczynia się, w opinii studentów, do nieosiągania zakładanych efektów kształcenia. Jeden ze studentów pisze: „*Jak można się czegoś nauczyć skoro prowadzący nie poprawia, nie koryguje błędów i nie omawia na bieżąco*”.

W przypadku przedmiotów takich jak *Farmakologia w fizjoterapii* oraz *Diagnostyka funkcjonalna i programowanie* niezadowolenie dotyczyło powtarzania treści, które były omawiane podczas studiów I stopnia.

Na przedmiocie *Aktywność ruchowa w dysfunkcjach narządu ruchu i aktywna rehabilitacja osób niepełnosprawnych* wskazywano na zbyt małą ilość sprzętu przydatnego podczas zajęć. Jeden ze studentów pisze: „*Ze względu na ograniczoną ilość sprzętu dostępnego na zajęciach (wózki inwalidzkie) zajęcia traciły na jakości*”.

Pozytywne komentarze studentów dotyczyły przede wszystkim efektywnego wykorzystania czasu podczas zajęć oraz nastawienia na rozwój praktycznych umiejętności. Wskazano, że: „*Zajęcia w pełni wykorzystujące czas. Bardzo dużo wiedzy praktycznej zostało na nich przekazane*” oraz „*Świetne przygotowanie do zajęć, rzetelna i praktyczna wiedza*”. Doceniano również nauczycieli, którzy przygotowują studentów do pierwszego kontaktu z pacjentem.

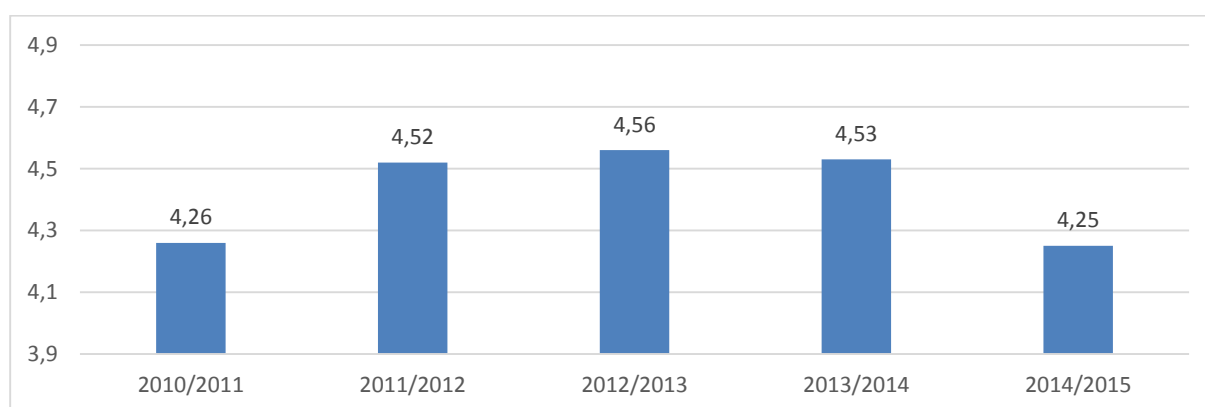
Wnioski i rekomendacje

- ⇒ Kierunek *Fizjoterapia II stopnia* został oceniony dość wysoko. Ogólna ocena kształcenia wyniosła **4,54** i była nieznacznie niższa niż w poprzedniej edycji badania.
- ⇒ Chcąc doskonalić proces kształcenia należy zacząć od takich aspektów jak: **umiejętność skutecznego przekazywania wiedzy przez nauczyciela** oraz **umiejętność budowania przez nauczyciela relacji ze studentami sprzyjających zaangażowaniu i aktywności**.
- ⇒ Przyczyną niezadowolenia studentów są treści realizowane podczas zajęć, a w szczególności przypadki, gdy były one nieaktualne lub powtarzane były informacje ze studiów I stopnia. Należy dokonać analizy sylabusów oraz podjąć działania w kierunku eliminacji wskazanych problemów.
- ⇒ W przypadku przedmiotu *Aktywność ruchowa w dysfunkcjach narządu ruchu i aktywna rehabilitacja osób niepełnosprawnych* wskazano na niedostateczną liczbę sprzętu potrzebnego do efektywnego przeprowadzenia zajęć.

Kosmetologia I stopnia

Kierunek *Kosmetologia I stopnia* jest realizowany na UM w Lublinie na dwóch Wydziałach: **Farmaceutycznym z Oddziałem Analityki Medycznej** oraz **Nauk o Zdrowiu**. Od roku akademickiego 2015/2016 kształcenie na kierunku kosmetologia będzie prowadzone tylko na Wydziale Farmaceutycznym z Oddziałem Analityki Medycznej. Ogólna ocena procesu kształcenia na kierunku *Kosmetologia I stopnia* na Wydziale Nauk o Zdrowiu wyniosła **4,25**. Jest to ocena pozytywna, lecz najniższa z dotychczasowych edycji badania. W porównaniu z rokiem poprzednim odnotowano spadek oceny ogólnej rzędu 0,28 punktu. Jest to także jeden z dwóch najniżej ocenionych kierunków na UM (ranking kierunków zawiera Wykres 6). Wykres 15 przedstawia zestawienie ocen z poszczególnych edycji badania.

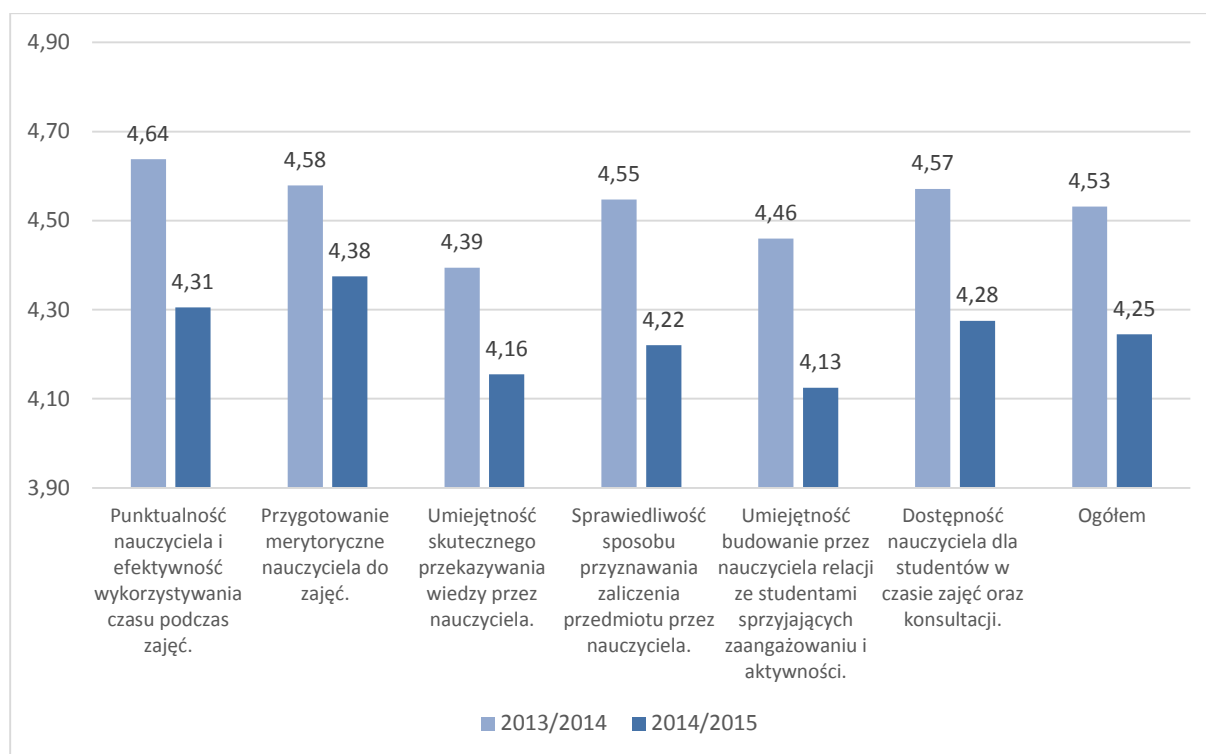
Wykres 15. Zmiana oceny kształcenia na kierunku *Kosmetologia I stopnia*.

Podobnie jak w przypadku *kosmetologii* prowadzonej na Wydziale Farmaceutycznym najniżej ocenione zostały dwa aspekty, takie jak: **umiejętność skutecznego przekazywania wiedzy przez nauczyciela (4,16)** oraz **umiejętność budowania przez nauczyciela relacji ze studentami sprzyjających zaangażowaniu i aktywności (4,13)**.

Poniżej średniej ogólnej oceniono także aspekt związany ze **sprawiedliwością sposobu przyznawania zaliczenia (4,22)**. Podobnie jak na innych kierunkach realizowanych na UM najwyżej oceniono **przygotowanie merytoryczne nauczyciela do zajęć (4,38)**. Porównując wartość poszczególnych wskaźników można zauważyć, że każdy z nich zanotował spadek w porównaniu z poprzednią edycją.

Największy spadek oceny, rzędu 0,33 punktu, odnotowano w przypadku trzech aspektów: **punktualności i efektywności wykorzystywania czasu, sprawiedliwości sposobu przyznawania zaliczenia oraz umiejętności budowania relacji ze studentem**. Ocenę poszczególnych aspektów kształcenia zawarto na Wykresie 16.

Wykres 16. Ocena poszczególnych aspektów kształcenia na kierunku *Kosmetologia I stopnia*.

Studenci *Kosmetologii I stopnia* wskazali w komentarzach główne przyczyny swojego niezadowolenia z zajęć, lecz liczba komentarzy była zbyt mała by na ich podstawie przedstawić ogólne rekomendacje dotyczących działań w kierunku doskonalenia jakości kształcenia. Jest za to możliwe wskazanie tych aspektów dydaktyki, które wywołują niezadowolenie studentów.

Negatywne komentarze dotyczyły przede wszystkim efektywności wykorzystywania czasu podczas zajęć. Zwracano uwagę na małą ilość treści przekazywanej podczas zajęć w stosunku do wymiaru godzinowego przedmiotu. Wskazano także na problemy związane z umiejętnością skutecznego przekazywania wiedzy przez nauczyciela. Jeden ze studentów pisze: „*Prowadząca, mimo iż posiadała spory zasób wiedzy nie umiała jej jasno i klarownie przekazać studentom, często powtarzała te same kwestie wielokrotnie, co skutkowało traceniem dużej ilości czasu*”.

Dodatkowo na przedmiocie *Kosmetologia specjalistyczna* wskazywano na brak dostępu do fachowej literatury. Należałoby więc dokonać przeglądu sylabusów i uaktualnić je o literaturę dostępną w bibliotece uniwersyteckiej.

Zdarzały się również przypadki, kiedy postawa osoby prowadzącej zajęcia wprowadzała atmosferę niesprzyjającą aktywności i zaangażowaniu studentów, co miało niekorzystny wpływ na przebieg zajęć. Choć są to przypadki pojedyncze należy dążyć do ich eliminacji, gdyż wpływają negatywnie na proces kształcenia i wizerunek Uczelni wśród studentów.

Wnioski i rekomendacje

- ⇒ Kierunek *Kosmetologia I stopnia* w roku akademickim 2014/2015 został oceniony pozytywnie. Ogólna ocena kształcenia wyniosła **4,25** i była najniższa wśród dotychczasowych edycji.

- ⇒ Dążąc do doskonalenia jakości kształcenia na kierunku należy w pierwszej kolejności zadbać o takie aspekty kształcenia jak: **umiejętność skutecznego przekazywania wiedzy przez nauczyciela** oraz **umiejętność budowania przez nauczyciela relacji ze studentami sprzyjających zaangażowaniu i aktywności**.
- ⇒ Na przedmiocie *Kosmetologia specjalistyczna* należy zadbać o dostęp do fachowej literatury, gdyż studenci sygnalizują trudności w jej uzyskaniu.
- ⇒ Należy stosować metody dydaktyczne przyczyniające się do budowania odpowiednich relacji między nauczycielem a studentami.

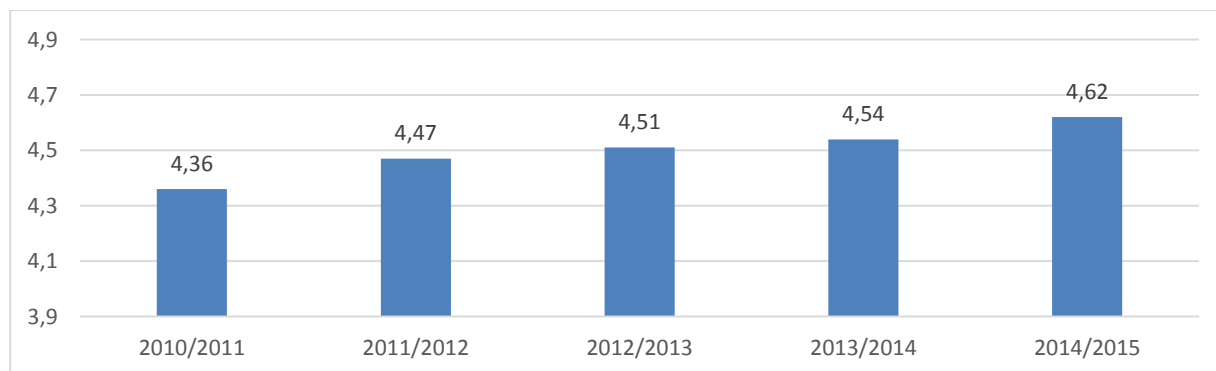
Pielęgniarstwo

Kierunek *Pielęgniarstwo* realizowany jest na UM w systemie dwustopniowym. Studia prowadzone są zarówno w formie studiów stacjonarnych, jak i niestacjonarnych, jednakże studia pierwszego stopnia na kierunku *pielęgniarstwo* realizowane w trybie niestacjonarnym prowadzone są, jako tzw. studia „pomostowe”. Każda z wymienionych form studiów analizowana jest osobno w celu uchwycenia specyfiki każdej z nich.

Pielęgniarstwo I stopnia

Proces dydaktyczny na kierunku *Pielęgniarstwo I stopnia* został oceniony dość wysoko. Średnia ogólna kształcenia wynosząca **4,62** sytuuje ten kierunek na dziesiątym miejscu wśród wszystkich objętych badaniem kierunków UM w Lublinie (ranking kierunków zawiera Wykres 6). Ponadto zauważalny jest systematyczny wzrost satysfakcji studentów z ogólnej jakości kształcenia na tym kierunku. Zestawienie ocen z poszczególnych lat zawarto na Wykresie 17.

Wykres 17. Zmiana oceny kształcenia na kierunku *Pielęgniarstwo I stopnia*.

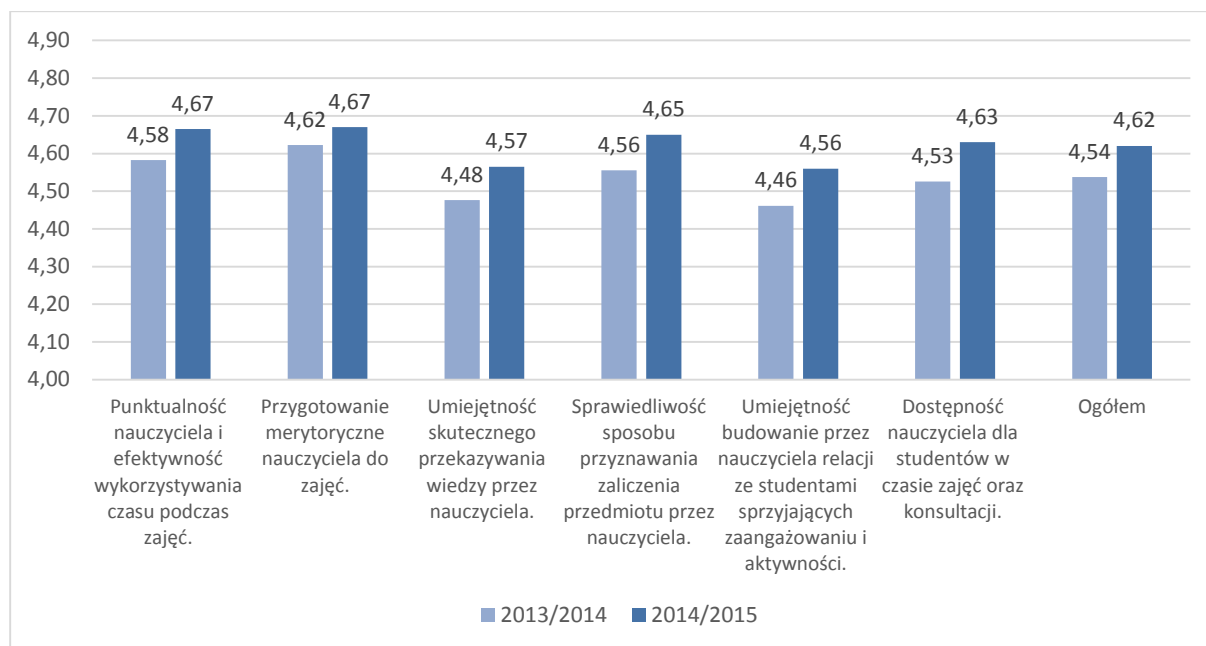

Oceny poszczególnych aspektów kształcenia na kierunku *pielęgniarstwo I stopnia* nie były bardzo zróżnicowane. Analizując oceny uwzględnionych w badaniu aspektów kształcenia na tym kierunku zaobserwowano tendencję występującą także na pozostałych kierunkach studiów na UM. Najniżej ocenione zostały dwa aspekty, takie jak: **umiejętność skutecznego przekazywania wiedzy**

przez nauczyciela (4,57) oraz umiejętność budowania przez nauczyciela relacji ze studentami sprzyjających zaangażowaniu i aktywności (4,56). Wszystkie aspekty, w porównaniu z poprzednią edycją badania, uległy poprawie.

Najwyżej oceniono aspekty, takie jak: punktualność nauczyciela i efektywność wykorzystania czasu podczas zajęć (4,67), przygotowanie merytoryczne nauczyciela do zajęć (4,67) oraz sprawiedliwy sposób przyznawania zaliczenia przedmiotu przez nauczyciela (4,65). Ocenę poszczególnych aspektów kształcenia zawarto na Wykresie 18.

Wykres 18. Ocena poszczególnych aspektów kształcenia na kierunku *Pielęgniarstwo I stopnia*.

Analiza komentarzy umieszczanych przez studentów w ankiecie umożliwia głębsze zrozumienie potrzeb i oczekiwań studentów wobec procesu dydaktycznego.

Negatywne komentarze studentów dotyczą aktualności wiedzy przekazywanej podczas zajęć. Szczególnie na zajęciach praktycznych jest to sytuacja dalece niekorzystna, gdyż występowały przypadki, w których poprzez udzielanie nieaktualnych informacji bądź brak umiejętności praktycznych został podkopany autorytet nauczyciela. Jeden ze studentów pisze: „*brak aktualnej wiedzy, pielęgniarki poprawiały nauczyciela, zero autorytetu u personelu, rodziców pacjentów i studentów*” oraz „*nauczyciel o wszystko pytał pielęgniarki pracujące na oddziale, nie umiał wykonywać podstawowych czynności (o założenie wenflonu prosił pielęgniarki!!)nie znał leków na oddziale, podczas zajęć czuło się że grupa bardziej przeszkadza w pracy niż się uczy, nauczyciel nie powinien prowadzić zajęć praktycznych*”.

Nieefektywną formą nauczania było stosowanie metod „podających”, w tym odczytywanie prezentacji. Wskazano, że: „*nauczyciel czytał sam dla siebie, zero zainteresowania studentami*”, „*wykład czytany*”, „*Dyktuje suche regułki z jakiś regulaminów bądź ustaw przez cały wykład*” oraz „*Pan mgr rzadko przekazywał wiedzę na ćwiczeniach. Najpierw pisaliśmy wejściówkę albo kolokwium, później ktoś ze studentów czytał przygotowaną prezentację multimedialną i na tym się kończyły zajęcia*”.

Studenci zwracają również uwagę na praktyczny wymiar zajęć, a szczególnie sytuacje, w których występuje kontakt z pacjentem. Wskazywano na wyręczanie studenta w wykonywaniu

czynności przez prowadzącego zajęć, co uniemożliwiało realizację zakładanych efektów kształcenia. Wskazano, że: „*Pani doktor powinna dać studentom troszkę więcej swobody podczas wykonywania czynności instrumentalnych*”, „*takie "ubezwłasnowolnienie" studenta nie da mu okazji na samodzielne rozwiązanie problemu, poradzenie sobie z sytuacją, w której jeszcze nie był. A przecież gdy zacząć pracować nikt nie pokieruje moją ręką w trakcie wykonywania iniekcji*”.

Problemem były częste spóźnienia bądź nieobecności nauczycieli na zajęciach, a także brak czasu dla studentów w czasie zajęć i konsultacji. Wskazano również na utrudnienia związane z uzyskaniem zaliczenia z przedmiotu. Dotyczyło to przede wszystkim braku czasu nauczyciela na wpis do dzienników praktyk.

Pojawiają się również negatywne opinie odnośnie budowania relacji ze studentami, które sprzyjają zaangażowaniu oraz lepszemu przyswajaniu wiedzy z przedmiotu. Studenci zgłaszają zastrzeżenia, co do traktowania przez prowadzących zajęcia, którzy w niektórych przypadkach stwarzają stresującą atmosferę, co nie sprzyja efektywnej nauce.

Analiza komentarzy dostarczyła także informacji o formie prowadzenia zajęć, która jest szczególnie pozytywnie oceniana przez studentów. Przychylnie oceniano nauczycieli, którzy przekazują wiedzę w sposób klarowny, obrazowy i uporządkowany, popierają wiedzę praktycznymi przykładami i zachęcają studentów do aktywnego udziału w zajęciach. Jako przykłady dobrych praktyk można wskazać komentarze, takie jak: „*Bardzo przystępnie tłumaczy wszystkie tematy, podaje wiele ciekawych przykładów, które pomagają studentom zrozumieć trudniejsze kwestie, a także w lepszy sposób przyswoić daną wiedzę*”, „*Przekazywanie wiedzy oparte w dużym stopniu o ciekawostki i informacje z życia codziennego co sprawiało łatwiejsze przyswojenie i zapamiętanie materiału*” oraz „*Dzięki przytaczaniu przez Pana Doktora przykładowych historii pacjentów, studenci łatwiej zapamiętują wiadomości*”.

Doceniano również nauczycieli, którzy nadzorują i służą pomocą przy wykonywaniu czynności w ramach zajęć praktycznych.

Istotnym elementem było także wprowadzanie pozytywnej atmosfery na zajęciach, przydatnej w opanowaniu trudnego materiału. Wskazano, że: „*Duża otwartość i poczucie humoru u danego wykładowcy tworzą miłą atmosferę i rozładowują nieco przerażenie na zajęciach wywołane widokiem treści, które należy w szybkim czasie przyswoić*”.

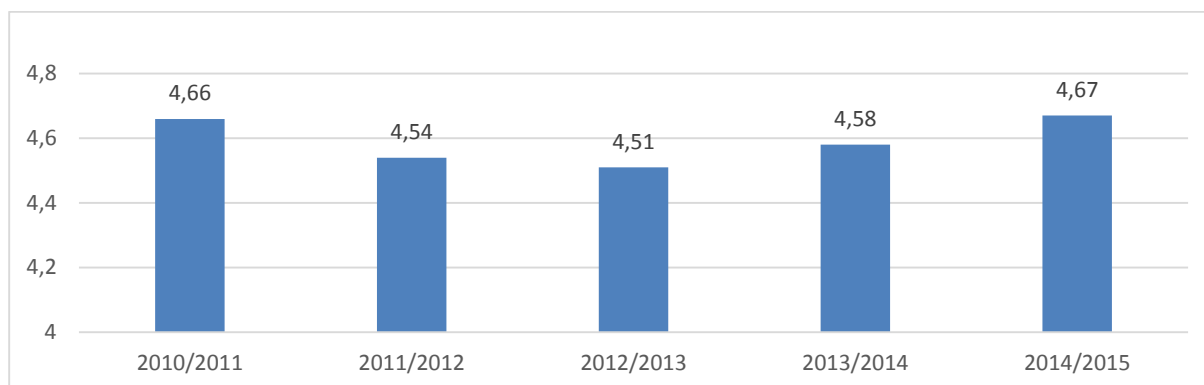
Wnioski i rekomendacje

- ⇒ Kierunek *Pielęgniarstwo I stopnia* został oceniony wysoko. Widoczny jest również **systematyczny wzrost satysfakcji studentów** od początkowej edycji badania.
- ⇒ Chcąc doskonalić proces kształcenia należy zacząć od takich aspektów jak: **umiejętność skutecznego przekazywania wiedzy przez nauczyciela** oraz **umiejętność budowania przez nauczyciela relacji ze studentami sprzyjających zaangażowaniu i aktywności**.
- ⇒ Doskonaląc proces kształcenia należy zapewnić wysoką, jakość zajęć praktycznych gdyż nie zawsze zapewniały one realizację zakładanego programu kształcenia.
- ⇒ Należy stosować metody dydaktyczne przyczyniające się do budowania odpowiednich relacji między nauczycielem a studentami.
- ⇒ Należy przeciwdziałać zdarzającemu się problemowi niepunktualności i nieobecności.

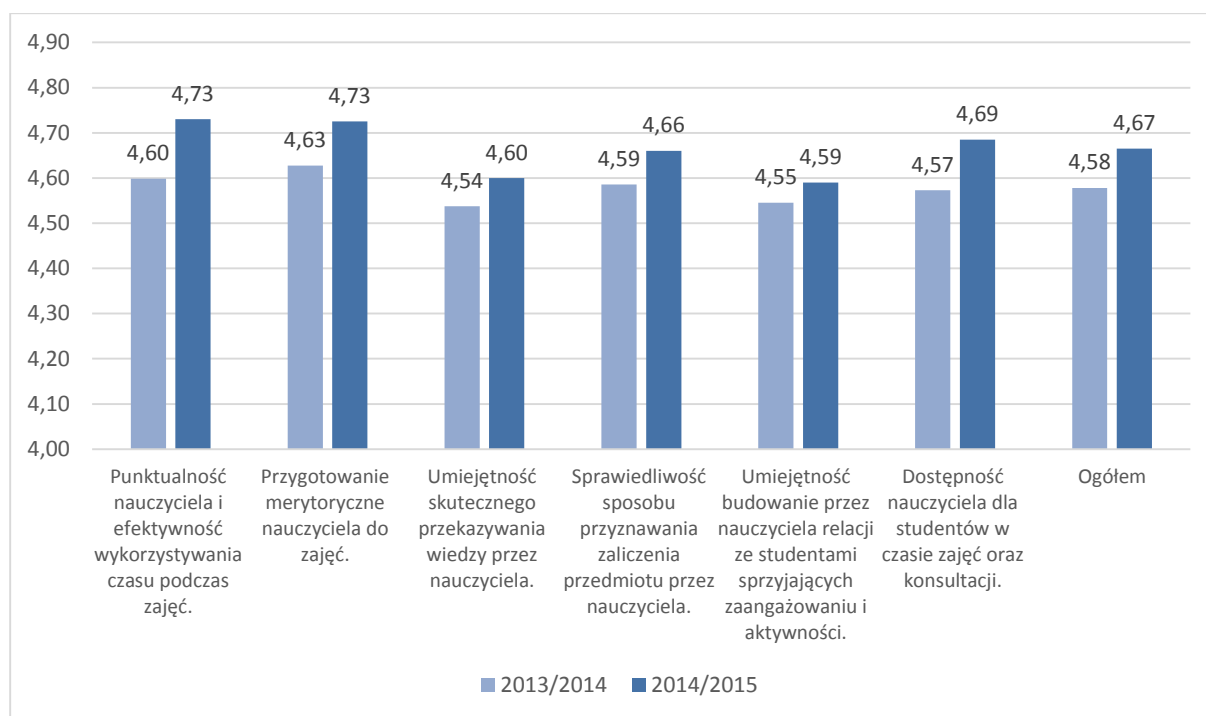
Pielęgniarstwo II stopnia

Proces kształcenia na kierunku *Pielęgniarstwo II stopnia* na poziomie ogólnym został oceniony wysoko. Średnia ocena **4,67** sytuuje ten kierunek na ósmym miejscu w rankingu kierunków realizowanych na UM (porównaj ranking na Wykresie 6). W roku akademickim 2014/2015 w porównaniu z poprzednią edycją badania wskaźnik satysfakcji studentów z jakości kształcenia wzrósł o 0,09 punktu. Oceny z poszczególnych edycji badania zawiera Wykres 19.

Wykres 19. Zmiana oceny kształcenia na kierunku *Pielęgniarstwo II stopnia*

Analiza ocen uwzględnionych w badaniu wykazuje sytuację analogiczną między I a II stopniem studiów na kierunku *Pielęgniarstwo*. Najniżej ocenione zostały dwa aspekty, takie jak: **umiejętność skutecznego przekazywania wiedzy przez nauczyciela (4,60)** oraz **umiejętność budowania przez nauczyciela relacji ze studentami sprzyjających zaangażowaniu i aktywności (4,59)**. Poniżej średniej ogólnej oceniono także aspekt związany ze **sposobem przyznawania zaliczenia przedmiotu przez nauczyciela (4,66)**. Wszystkie aspekty kształcenia, w porównaniu z poprzednią edycją badania, uległy poprawie. Największy wzrost oceny zanotował wskaźnik związany z **punktualnością nauczyciela i wykorzystywaniem czasu podczas zajęć (wzrost z 4,60 na 4,73)**. Powyżej średniej ogólnej oceniono także aspekty, takie jak: **merytoryczne nauczyciela do zajęć (4,73)** oraz **dostępność nauczyciela dla studentów w czasie zajęć i konsultacji (4,69)**. Ocenę poszczególnych aspektów kształcenia zawarto na Wykresie 20.

Wykres 20. Ocena poszczególnych aspektów kształcenia na kierunku *Pielęgniarstwo II stopnia*.

Mimo ogólnej wysokiej oceny kształcenia analiza komentarzy umieszczanych w ankietach dostarcza informacji, jak można zadbać o jego jeszcze wyższą jakość. Wskazano w nich zarówno argumenty będące uzasadnieniem negatywnych ocen, jak i pozytywnych, które mogą posłużyć, jako przykład dobrych praktyk dla innych nauczycieli, gdyż wskazano w nich czynniki, które w najwyższym stopniu wpływają na efektywność przyswajania wiedzy i umiejętności przez studentów.

Negatywne komentarze studentów dotyczą przede wszystkim niskiego poziomu przygotowania merytorycznego nauczycieli. W opinii studentów przedmioty powinny być prowadzone przez osoby obeznane ze specyfiką pracy pielęgniarki. Jak wskazują studenci: „*nie powinien prowadzić zajęć z pielęgniarkami ponieważ nie ma pojęcia o czym z nami rozmawiać. Nauczyciel nie poruszał ani zagadnień klinicznych ani dotyczących pielęgnacji*” oraz „*Nauczyciel nie wie jak prowadzić zajęcia z pielęgniarstwem. wykłady powinny być prowadzone przez pielęgniarkę*”.

Studenci negatywnie oceniają także prowadzących, którzy nie poświęcają im dostatecznie dużo czasu w czasie zajęć, a w niektórych przypadkach pozostawiają studentów pod nadzorem osób pracujących na oddziale. Są to pojedyncze przypadki jednak należy dążyć do eliminacji takich zjawisk gdyż skutkują one brakiem realizacji zakładanych efektów kształcenia. Jeden ze studentów pisze: „*Wiedza nie była przekazywana, zajęcia polegały na tym, że nauczyciel kierował nas do pielęgniarek aby one się nami zajęły i znalazły dla nas zajęcia. Sam pan profesor nie miał dla nas czasu, nie interesował się czy jesteśmy na zajęciach czy nie. Uważam, że te zajęcia nie mają sensu jeśli są prowadzone w taki sposób*”.

Problemem było także nie podawanie jasno określonych kryteriów zaliczenia przedmiotu. Studenci zwracają również uwagę na wielokrotne przekładanie zaliczeń oraz trudności organizacyjne związane z ich przeprowadzeniem.

Pojawiają się również negatywne opinie odnośnie budowania relacji ze studentami, które sprzyjają zaangażowaniu oraz lepszemu przyswajaniu wiedzy z przedmiotu. Studenci zgłaszają

zastrzeżenia, co do traktowania przez prowadzących zajęcia, którzy w niektórych przypadkach stwarzają stresującą atmosferę, co nie sprzyja efektywnej nauce.

Nieefektywną metodą nauczania było, według opinii studentów, odczytywanie prezentacji. Taki sposób prowadzenia zajęć skutkował monotonią oraz brakiem zaangażowania studentów.

Zdarzają się także pojedyncze przypadki, w których przyczyną niezadowolenia są nieobecności bądź spóźnienia nauczycieli. Aspekt ten w ankiecie został oceniony wysoko, więc nie ma przesłanek do niepokoju.

Pozytywne komentarze studentów zawierają w sobie pochwałę dla wysokiej wiedzy nauczycieli oraz umiejętności efektywnego jej przekazywania. Doceniano prowadzących, którzy umieją zainteresować studentów wykładanym przedmiotem oraz wyjaśniają wszelkie niejasności w sposób przystępny i obrazowy. Jako przykłady dobrych praktyk można wskazać komentarze: *„Doktor jest zawsze przygotowany do zajęć, w prosty sposób przekazuje trudne i czasem ciężkie do zrozumienia rzeczy”*, *„Na zajęcia zawsze przychodził punktualnie, przygotowany, zajęcia prowadzone były bardzo aktywnie, na każde zajęcia przychodziliśmy z wielką ochotą”*.

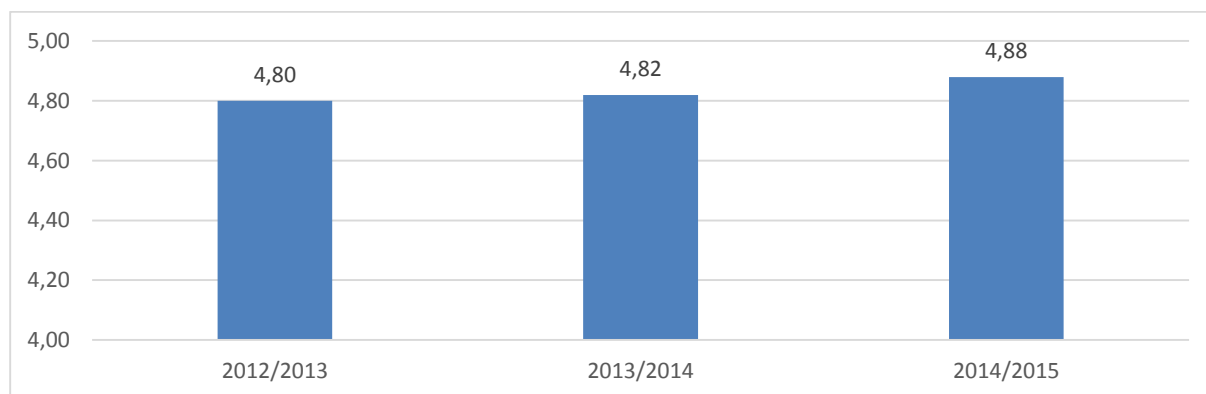
Wnioski i rekomendacje

- ⇒ Kierunek *Pielęgniarstwo II stopnia* oceniono wysoko. Ocena ogólna kształcenia wyniosła **4,67** i była najwyższa spośród dotychczasowych edycji.
- ⇒ Najniżej ocenionymi aspektami kształcenia są: umiejętność przekazywania wiedzy przez nauczycieli oraz umiejętność budowania odpowiednich relacji sprzyjających zaangażowaniu studentów.
- ⇒ Należy eliminować zdarzające się sytuacje nieobecności oraz niepunktualności podczas zajęć.
- ⇒ Należy eliminować zdarzające się problemy podczas weryfikacji efektów kształcenia, polegające na niejasności kryteriów i wymagań stawianych studentom podczas przyznawania zaliczeń.
- ⇒ Należy eliminować problemy organizacyjne związane z przeprowadzaniem zaliczeń z przedmiotu.
- ⇒ Należy eliminować przypadki wprowadzania stresującej atmosfery podczas zajęć, gdyż wpływa to negatywnie na proces przekazywania wiedzy i interakcji podczas zajęć.

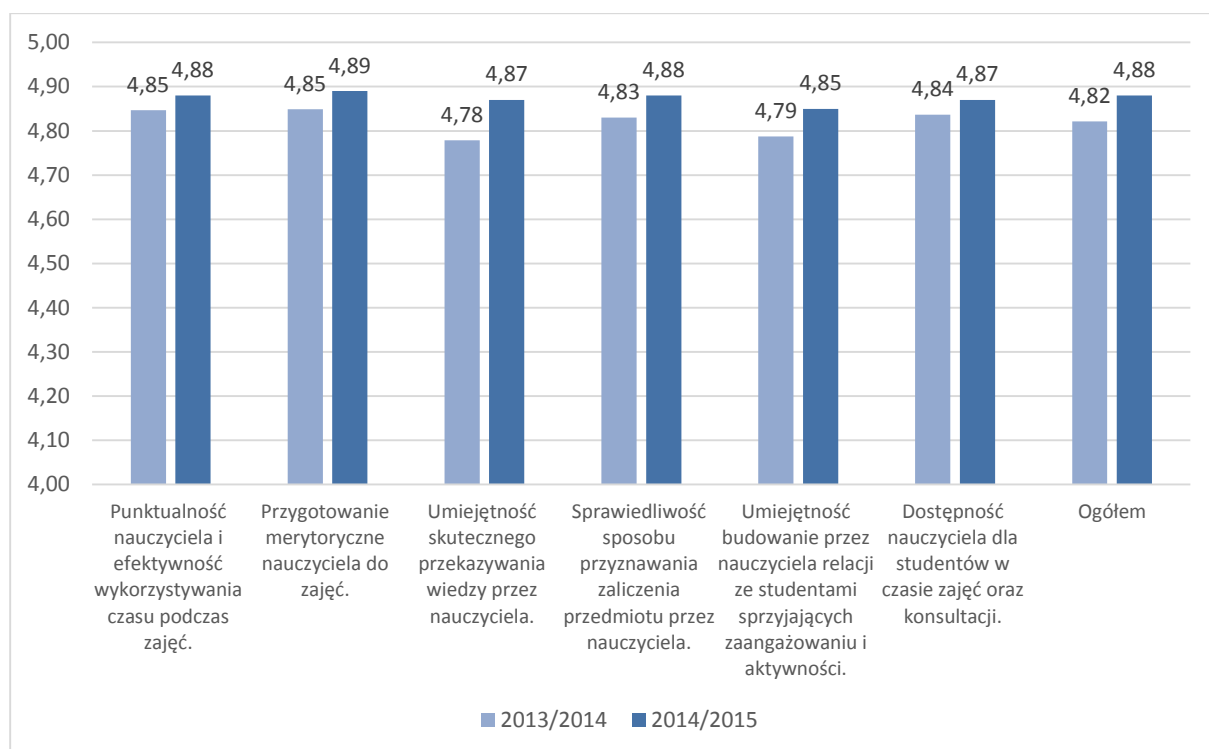
Pielęgniarstwo „pomostowe”

Kierunek *Pielęgniarstwo pomostowe* ze względu na ogólną jakość kształcenia oceniono na **4,88**, co stanowi jedną z trzech najwyższych ocen w porównaniu z wynikami innych kierunków realizowanych na UM w Lublinie (ranking kierunków zawiera wykres 6). Zmianę oceny kształcenia na kierunku *Pielęgniarstwo pomostowe* przedstawia Wykres 21.

Wykres 21. Zmiana oceny kształcenia na kierunku *Pielęgniarstwo pomostowe*

Pomimo bardzo wysokiej ogólnej oceny kierunku odnotowano, że pewne aspekty zostały ocenione niżej od pozostałych. Najniżej oceniono aspekt związany z **umiejętnością budowania relacji ze studentami sprzyjających zaangażowaniu i aktywności (4,85)**. Nieznacznie poniżej średniej ogólnej oceniono umiejętność **skutecznego przekazywania wiedzy przez nauczyciela (4,87)** oraz **dostępność nauczyciela dla studentów w czasie zajęć i konsultacji (4,87)**. Są to oceny bardzo wysokie więc nie ma powodów do niepokoju o jakość procesu dydaktycznego na tym kierunku. Warto również odnotować wzrost oceny **umiejętności skutecznego przekazywania wiedzy (z 4,78 na 4,87)**. Najwyżej oceniono natomiast **przygotowanie merytoryczne nauczycieli do zajęć (4,89)**. Wykres 22 zawiera oceny wszystkich ocenianych aspektów dydaktyki na tym kierunku.

Wykres 22. Ocen kształcenia na kierunku *Pielęgniarstwo pomostowe* ze względu na poszczególne aspekty kształcenia

W roku akademickim 2014/2015 nie odnotowano komentarzy studentów dla tego kierunku. Rozwiązania dla doskonalenia jakości kształcenia można opierać jedynie na ocenach poszczególnych aspektów kształcenia.

Wnioski i rekomendacje

- ⇒ Kierunek *Pielęgniarstwo pomostowe* został oceniony bardzo wysoko. Średnia ogólna 4,88 sytuuje kierunek wśród trzech najwyżej ocenionych kierunków na UM w Lublinie.
- ⇒ Dążąc do doskonalenia, jakości kształcenia na kierunku należy w pierwszej kolejności zadbać o takie aspekty kształcenia jak: **umiejętność skutecznego przekazywania wiedzy przez nauczyciela, dostępność nauczyciela dla studentów w czasie zajęć i konsultacji oraz umiejętność budowania przez nauczyciela relacji ze studentami sprzyjających zaangażowaniu i aktywności**. Aspekty te zostały oceniono nieco niżej od pozostałych.

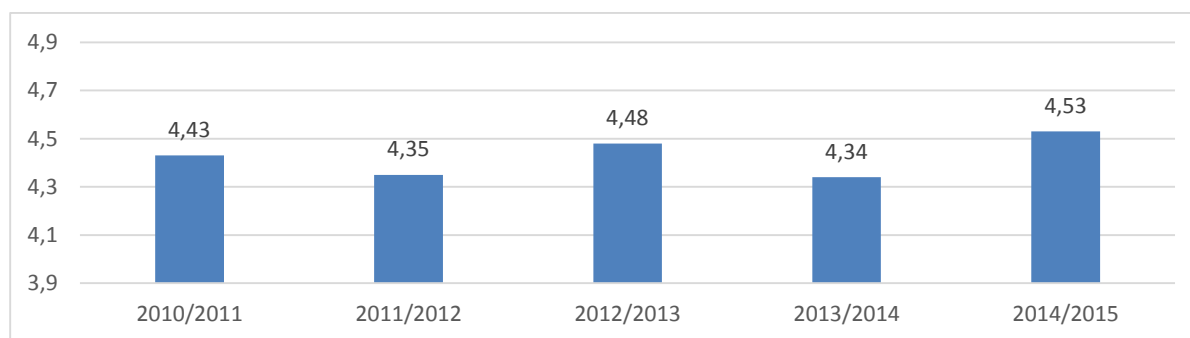
Położnictwo

Kierunek *położnictwo* jest realizowany w systemie dwustopniowym. Studia prowadzone są w formie zarówno stacjonarnej, jak i niestacjonarnej, jednakże studia I stopnia na kierunku *położnictwo* realizowane w trybie niestacjonarnym prowadzone są, jako tzw. studia „pomostowe”. Każda z wymienionych form studiów analizowana jest osobno w celu uchwycenia specyfiki każdej z nich.

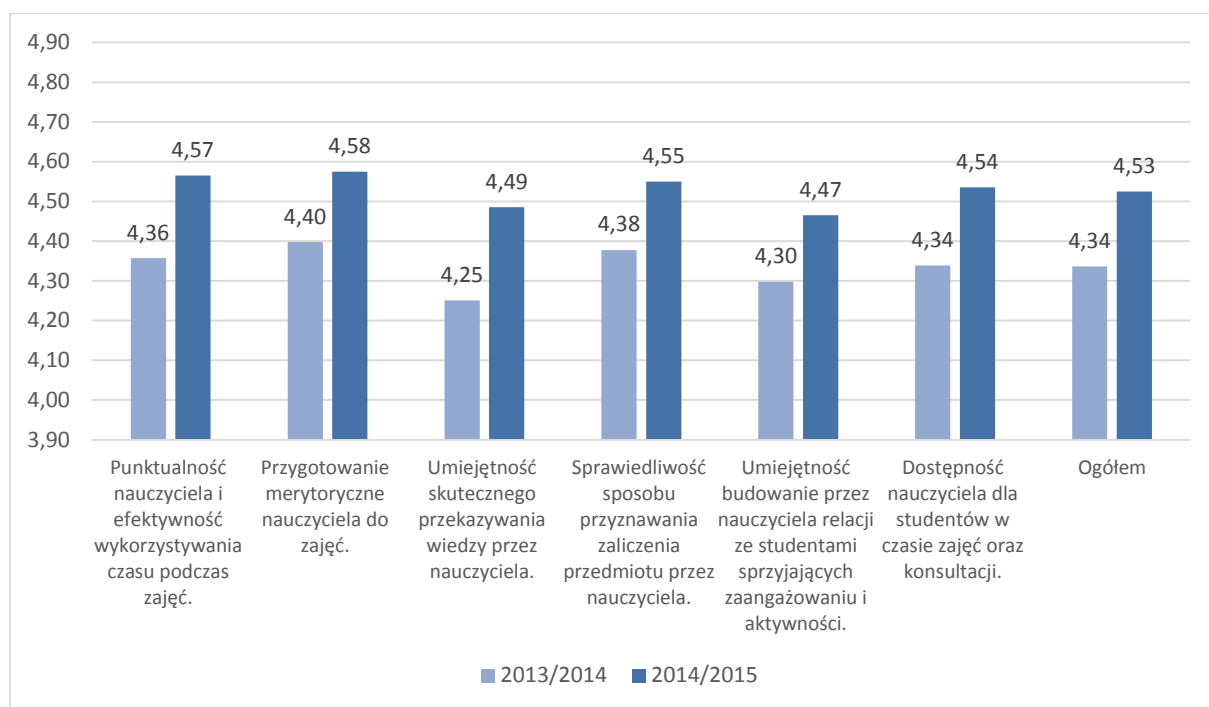
Położnictwo I stopnia

W roku akademickim 2014/2015 proces dydaktyczny na kierunku *Położnictwo I stopnia* oceniono wysoko. Średnia ogólna wyniosła **4,53** i była wyższa o 0,19 punktu niż poprzedniej edycji badania. Była to także najwyższa ocena analizując dane z ostatnich 5 lat. Pod względem ogólnej oceny jakości kształcenia jest to kierunek studiów, który uplasował się na piętnastym miejscu spośród wszystkich prowadzonych na UM w Lublinie (ranking kierunków zawiera Wykres 6). Ocenę kształcenia w poszczególnych latach zawarto na Wykresie 23.

Wykres 23. Zmiana oceny kształcenia na kierunku *Położnictwo I stopnia*

Analizując oceny poszczególnych aspektów procesu dydaktycznego na kierunku *Położnictwo I stopnia* można zauważyć, że nie są one wyraźnie zróżnicowane. Analogicznie do innych kierunków prowadzonych na UM najniżej oceniono aspekty takie jak: **umiejętność skutecznego przekazywania wiedzy (4,49)** oraz **umiejętność budowania przez nauczyciela relacji ze studentami (4,47)**. Względem poprzedniej edycji badania największy wzrost oceny zanotował czynnik związany ze skutecznym przekazywaniem wiedzy (z 4,25 na 4,49). Natomiast najwyżej oceniano aspekty związane z **przygotowaniem merytorycznym nauczyciela do zajęć (4,58)** oraz **punktualnością i efektywnością wykorzystywania czasu (4,57)**. W przypadku ostatniego czynnika zanotowano również wzrost oceny o 0,21 punktu. Ocenę poszczególnych aspektów kształcenia na kierunku *Położnictwo I stopnia* zawiera Wykres 24.

Wykres 24. Ocena poszczególnych aspektów kształcenia na kierunku *Położnictwo I stopnia*.

Dzięki pogłębionej analizie komentarzy umieszczanych przez studentów w ankiecie, które stanowią uzasadnienie wystawianych ocen możliwe jest przybliżenie przyczyn zdarzającego się w niektórych przypadkach niezadowolenia.

Z niezadowoleniem spotykały się zajęcia, które oparto na metodach „podających”, w tym na odczytywaniu prezentacji i referatów, bądź czytania treści z podręcznika. W niektórych przypadkach zwracano także uwagę na zbyt szybkie tempo dyktowania informacji w takiej formie. W opinii studentów nie powoduje to dostatecznego zaangażowania zarówno studentów jak i prowadzących zajęć. Jeden ze studentów pisze: *„Ćwiczenia polegały zaledwie na wygłoszeniu referatów przez studentów. Pani prowadząca nie zaciekała nas, a wręcz zajęcia były nudne. Widać było ze strony nauczyciela brak zaangażowania i chęci prowadzenia zajęć”* oraz *„Wykład nie powinien się opierać na dyktowaniu studentom przez 1,5 godziny treści! Przez to był po prostu nudny i nikt z niego nic nie wyniósł”*.

Na zajęciach z przedmiotu *Język angielski* wskazano na zbyt niski poziom zajęć, a także nie dostosowanie treści do specyfiki kierunku. Wskazano, że: *„Na zajęciach z języka angielskiego opowiadamy historie z podręcznika - nie uczymy się słownictwa przydatnego w podjęciu pracy zawodowej w kraju anglojęzycznym i powtarzamy konstrukcje gramatyczne na poziomie szkoły podstawowej - konstrukcja pytań przez inwersję”*.

Na przedmiocie *Rehabilitacja w położnictwie, neonatologii i ginekologii* wskazano, na „brak sprzętu potrzebnego do zajęć, szukanie go w trakcie zajęć praktycznych po salach”.

Na przedmiocie *Farmakologia ogólna* wskazano, że: *„Ilość materiału jest NIEMOŻLIWA do opanowania w tak krótkim czasie. Ponadto nie wszystkie tematy są potrzebne na danym kierunku”*.

Na przedmiocie *Rehabilitacja w położnictwie, neonatologii i ginekologii* wskazano, że występują różnice w ilości zadań oraz samokształcenia dla poszczególnych grup. Należy więc zadbać by przekazywane treści były jednakowe dla każdej z grup.

Na przedmiocie *Położnictwo i opieka położnicza, w tym: choroby zakaźne w położnictwie* jeden ze studentów zaleca zmianę miejsca odbywania się wykładów. Jak pisze: „sala wykładowa była zimna, ciemna, prowadzone były remonty, nic nie było słychać i były ciągłe problemy z rzutnikiem”.

Wskazano również na rozbieżności wykładanych treści z tematyką zajęć. Studenci zwracają uwagę na odbieganie od tematu zajęć, dygresje, rozmijanie się z programem zajęć oraz podawanie treści, które nie zgadzają się z literaturą przedmiotu.

Pojawiają się również negatywne opinie odnośnie budowania relacji ze studentami, które sprzyjają zaangażowaniu oraz lepszemu przyswajaniu wiedzy z przedmiotu. Studenci zgłaszają zastrzeżenia, co do traktowania przez prowadzących zajęcia, którzy w niektórych przypadkach stwarzają stresującą atmosferę, co nie sprzyja efektywnej nauce.

Zdarzają się także pojedyncze przypadki, w których przyczyną niezadowolenia są nieobecności bądź spóźnienia nauczycieli. Aspekt ten w ankiecie został oceniony wysoko, więc nie ma przesłanek do niepokoju.

Odnotowano przypadek, w którym zajęcia zostały odwołane z powodu awarii sprzętu (komputera, rzutnika). Wskazywano, że ten aspekt nie powinien rzutować na nieobecność nauczyciela na zajęciach, gdyż istnieją także inne metody dydaktyczne, którymi można zaangażować studenta oraz efektywnie przekazać treść. Szczególnie dotyczy to przedmiotów nastawionych na praktykę. Mimo to należy zadbać o odpowiedni sprzęt i jego jakość by zapobiec podobnym przypadkom.

Pozytywne komentarze uzasadniające wysoką ocenę prowadzących zajęcia związane były przede wszystkim z aspektem umiejętności skutecznego przekazywania wiedzy. Doceniane jest stosowanie rozmaitych metod dydaktycznych i oparcie przekazywania treści na praktycznych przykładach. Przykładami dobrych praktyk mogą być komentarze, takie jak: „zastosowanie rysunków, omawianie na przykładach, zwroty do studentów- skupianie uwagi, przekazywanie wiedzy w sposób uporządkowany, logiczny, od ogółów do szczegółów”, „dzięki pokazywaniu w praktyce więcej da się zapamiętać” oraz „wyjaśnienie obsługi urządzeń i ich zastosowania, wyjaśnienie celu wykonywanych ćwiczeń”.

Doceniano też wprowadzanie pozytywnej atmosfery sprzyjającej zaangażowaniu i aktywności studentów na zajęciach. Z pozytywnym odbiorem spotykali się prowadzący zaangażowani w prowadzenie zajęć, chętni do pracy ze studentami oraz wzbudzający pasję do wykonywania zawodu.

Wnioski i rekomendacje

- ⇒ Kierunek *Położnictwo I stopnia* oceniono wysoko. Ocena uzyskana w roku akademickim 2014/2015 wyniosła **4,53** i jest to ocena najwyższa wśród dotychczasowych edycji badania.
- ⇒ Dążąc do doskonalenia jakości kształcenia na kierunku należy w pierwszej kolejności zadbać o takie aspekty kształcenia jak: **umiejętność skutecznego przekazywania wiedzy przez nauczyciela** oraz **umiejętność budowania przez nauczyciela relacji ze studentami sprzyjających zaangażowaniu i aktywności**.
- ⇒ Doskonaląc warsztat dydaktyczny nauczycieli należy unikać stosowanych niekiedy form polegających na odczytywaniu treści prezentacji.
- ⇒ Należy dostosowywać tempo przekazywania wiedzy do oczekiwań studentów, gdyż zdarzały się przypadki podawania zbyt dużej lub zbyt małej ilości treści na zajęciach. Należy unikać także

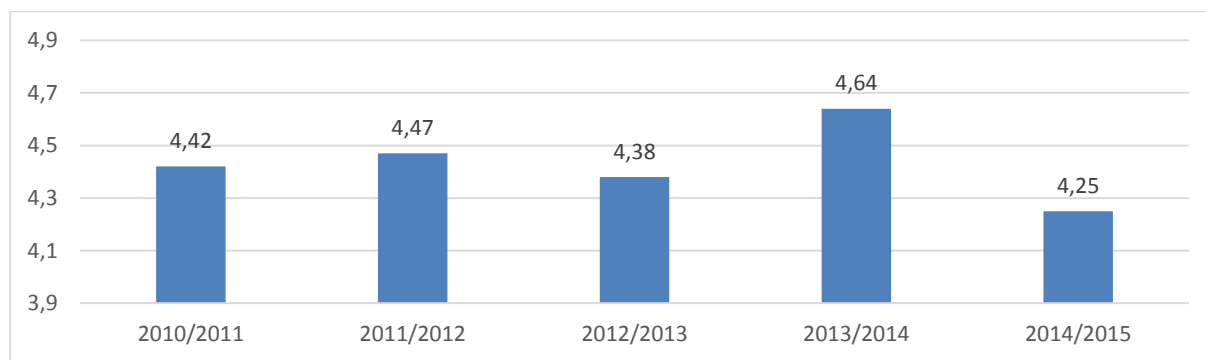
odbiegania od tematu zajęć oraz podawania informacji niezgodnych z treściami dostępnymi w podręcznikach.

- ⇒ Należy stosować metody dydaktyczne przyczyniające się do budowania odpowiednich relacji między nauczycielem a studentami.
- ⇒ Należy zadbać o odpowiednią jakość sprzętu dydaktycznego, w tym rzutników i komputerów.
- ⇒ Na przedmiocie *Położnictwo i opieka położnicza, w tym: choroby zakaźne w położnictwie* zaleca się zmianę miejsca odbywania się wykładów.
- ⇒ Należy unikać przypadków nieefektywnego wykorzystywania czasu przeznaczonego na zajęcia wynikających z niepunktualności oraz nieobecności niektórych nauczycieli.

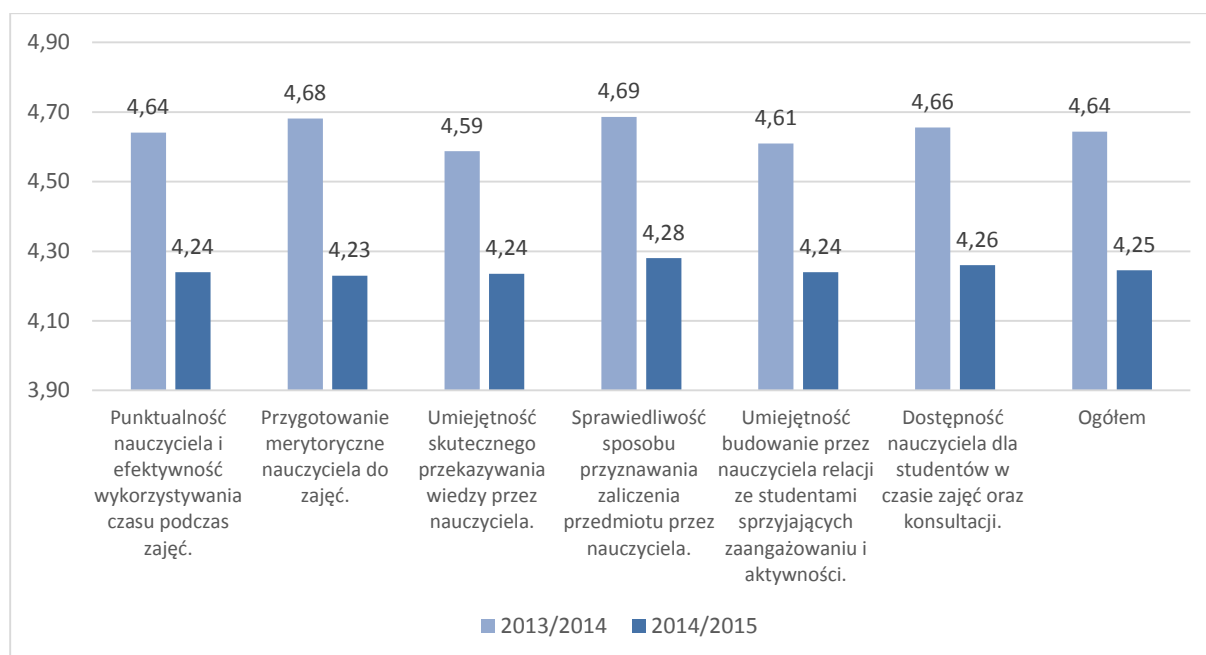
Położnictwo II stopnia

Proces dydaktyczny na kierunku *Położnictwo II stopnia* oceniono pozytywnie. Uzyskał on ocenę **4,25** i w porównaniu z poprzednią edycją badania odnotowano znaczący spadek (o 0,39 punktu). Jest to jeden z dwóch najniżej ocenionych kierunków spośród wszystkich realizowanych na UM w Lublinie (ranking kierunków zawiera Wykres 6). Analizując dane z ostatnich pięciu lat tegoroczna ocena jest najniższa. Wyniki poszczególnych edycji badania zawiera Wykres 25.

Wykres 25. Zmiana oceny kształcenia na kierunku *Położnictwo II stopnia*.

Analizując aspekty kształcenia na kierunku *Położnictwo II stopnia* trudno jest wskazać mocne i słabe strony kształcenia, gdyż poszczególne oceny nie są one wyraźnie zróżnicowane. Można za to wskazać, które aspekty kształcenia w porównaniu z poprzednią edycją badania uległy pogorszeniu. Największy spadek oceny nastąpił w przypadku czynnika związanego z **przygotowaniem merytorycznym nauczyciela do zajęć (z 4,68 na 4,23)**. Jest to również najniżej oceniany aspekt kształcenia na tym kierunku. Także pozostałe czynniki zanotowały spadek oceny, średnio o 0,3 punktu. Najwyżej oceniono wskaźnik związany ze **sprawiedliwością sposobu przyznawania zaliczenia (4,28)**. Ocenę poszczególnych aspektów kształcenia zawarto na Wykresie 26.

Wykres 26. Ocena poszczególnych aspektów kształcenia na kierunku *Położnictwo II stopnia*.

Analiza komentarzy studentów pozwala przybliżyć przyczyny pojawiającego się czasami niezadowolenia studentów z niektórych aspektów kształcenia.

Problemem wskazywanym przez studentów w komentarzach był aspekt związany z punktualnością nauczyciela, a także efektywnością wykorzystywania czasu podczas zajęć. Wskazywano na częste spóźnienia nauczycieli i odwoływanie zajęć, a w jednym przypadku na przedłużanie zajęć mimo wielokrotnego informowania o końcu czasu przeznaczanego na przedmiot.

Jako nieefektywną formę prowadzenia zajęć wskazywano stosowanie w toku nauczania metod „podających”, w tym odczytywania prezentacji. Jeden ze studentów pisze: „*brak umiejętności przekazywania wiedzy, zarówno ćwiczenia jak i wykłady czytane ze slajdów*” oraz „*Pani nie powiedziała od siebie ani jednego zdania poza tym co przeczytała z prezentacji*”. Należy więc stosować metody dydaktyczne sprzyjające zaangażowaniu i aktywności.

Zwracano także na aspekt związany ze sprawiedliwością sposobu przyznawania zaliczenia przedmiotu przez nauczyciela. Jako przykłady negatywnego odbioru tego czynnika wskazano komentarz: „*Jednego dnia praca była bardzo dobra, natomiast w następnym tygodniu ta sama praca była przekreślona i oceniona na mierną*”. Wskazywano także na późny termin podawania zagadnień do egzaminu oraz ogólne problemy z ustaleniem terminu zaliczenia przedmiotu.

Wśród pozytywnych komentarzy można wymienić te związane skutecznym przekazywaniem wiedzy przez nauczyciela. Jako przykład dobrych praktyk można wskazać komentarze, takie jak: „*konkretnie i zawsze na temat*” oraz „*extra, zawsze podkreślała p dr ważne informacje dla studentów*”.

Wnioski i rekomendacje

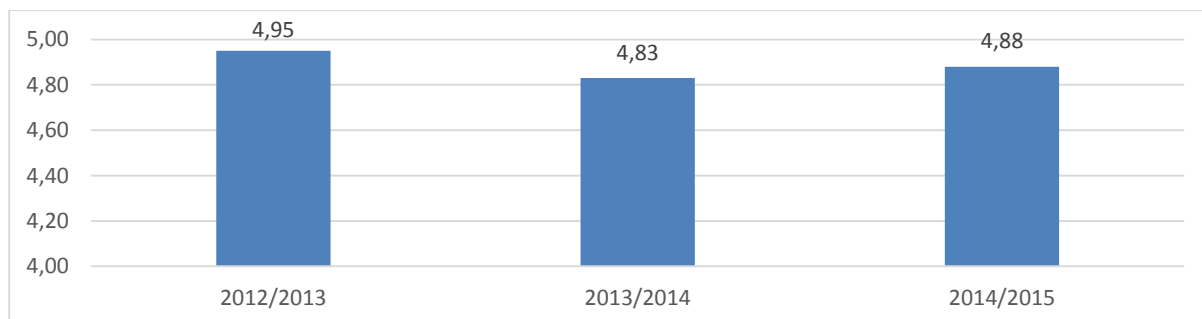
- ⇒ Jakość kształcenia na kierunku *położnictwo II stopnia* została oceniona pozytywnie. W roku akademickim 2014/2015 ocena wyniosła **4,25** i była najniższa wśród dotychczasowych edycji badania.

- ⇒ Dążąc do doskonalenia jakości kształcenia na kierunku należy w pierwszej kolejności zadbać o aspekt **przygotowania merytorycznego nauczyciela do zajęć** bowiem był to najstabilniej oceniony czynnik w ankiecie studenckiej.
- ⇒ W celu doskonalenia procesu kształcenia na kierunku należy eliminować przypadki niepunktualności, nieobecności podczas zajęć, a także przedłużania czasu przeznaczonego na zajęcia.
- ⇒ Należy unikać stosowania metod „podających”, w tym odczytywania prezentacji.
- ⇒ Należy zadbać o sprawiedliwość przyznawania zaliczenia z przedmiotu oraz odpowiednie informowanie studentów o warunkach i terminach zaliczenia.

Położnictwo „pomostowe”

Proces dydaktyczny na kierunku *Położnictwo pomostowe* oceniono bardzo wysoko. Średnia ogólna wynosząca **4,88** plasuje kierunek wśród trzech najwyższej ocenionych spośród wszystkich prowadzonych na UM w Lublinie (ranking kierunków zawiera Wykres 6). Zmianę oceny kształcenia na kierunku *Położnictwo pomostowe* zawiera wykres 27.

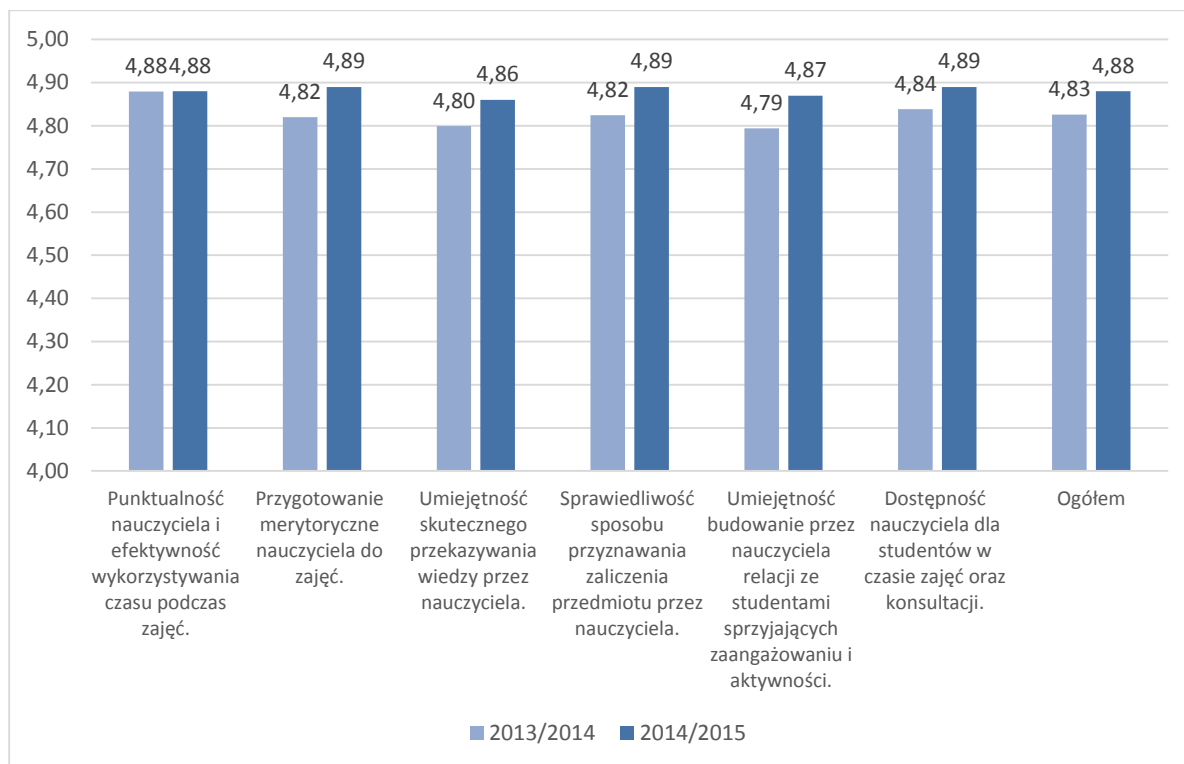
Wykres 27. Zmiana oceny kształcenia na kierunku *Położnictwo pomostowe*.

W stosunku do poprzedniej edycji badania oceny niemal wszystkich aspektów kształcenia uległy nieznacznej poprawie. Przyjmując, jako punkt odniesienia ogólną ocenę dla kierunku można jedynie wskazać, że nieco poniżej tej wartości znalazły się takie aspekty jak: **umiejętność skutecznego przekazywania wiedzy przez nauczyciela (4,86)** oraz **umiejętność budowania przez nauczyciela relacji ze studentami sprzyjających zaangażowaniu i aktywności (4,87)**.

Najwyżej oceniono trzy aspekty kształcenia takie jak: **punktualność nauczyciela oraz dostępność dla studentów, sprawiedliwość sposobu przyznawania zaliczenia oraz dostępność nauczyciela dla studentów w czasie zajęć i konsultacji**. Wszystkie te aspekty zostały ocenione nieco ponad średnią ogólną uzyskując wartość **4,89** w pięciostopniowej skali.

Wykres 28. przedstawia oceny poszczególnych aspektów kształcenia na tym kierunku.

Wykres 28. Ocena poszczególnych aspektów kształcenia na kierunku *Położnictwo pomostowe*.

Niewielka jest liczba komentarzy umieszczonych w ankiecie przez studentów tego kierunku, dlatego trudno jest wskazać konkretne rozwiązania dla doskonalenia jakości kształcenia.

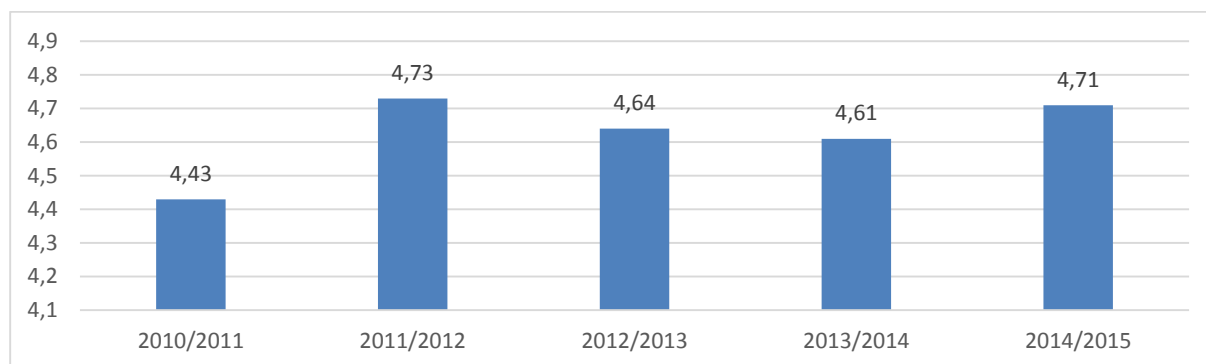
Wnioski i rekomendacja

- ⇒ Kierunek *Położnictwo pomostowe* został oceniony bardzo wysoko. Średnia ogólna 4,88 sytuuje kierunek wśród trzech najwyższej ocenionych kierunków na UM w Lublinie.
- ⇒ Dążąc do doskonalenia jakości kształcenia na kierunku należy w pierwszej kolejności zadbać o takie aspekty kształcenia jak: **umiejętność skutecznego przekazywania wiedzy przez nauczyciela** oraz **umiejętność budowania przez nauczyciela relacji ze studentami sprzyjających zaangażowaniu i aktywności**. Oceny tych aspektów są nieco niższe od pozostałych.

Ratownictwo Medyczne

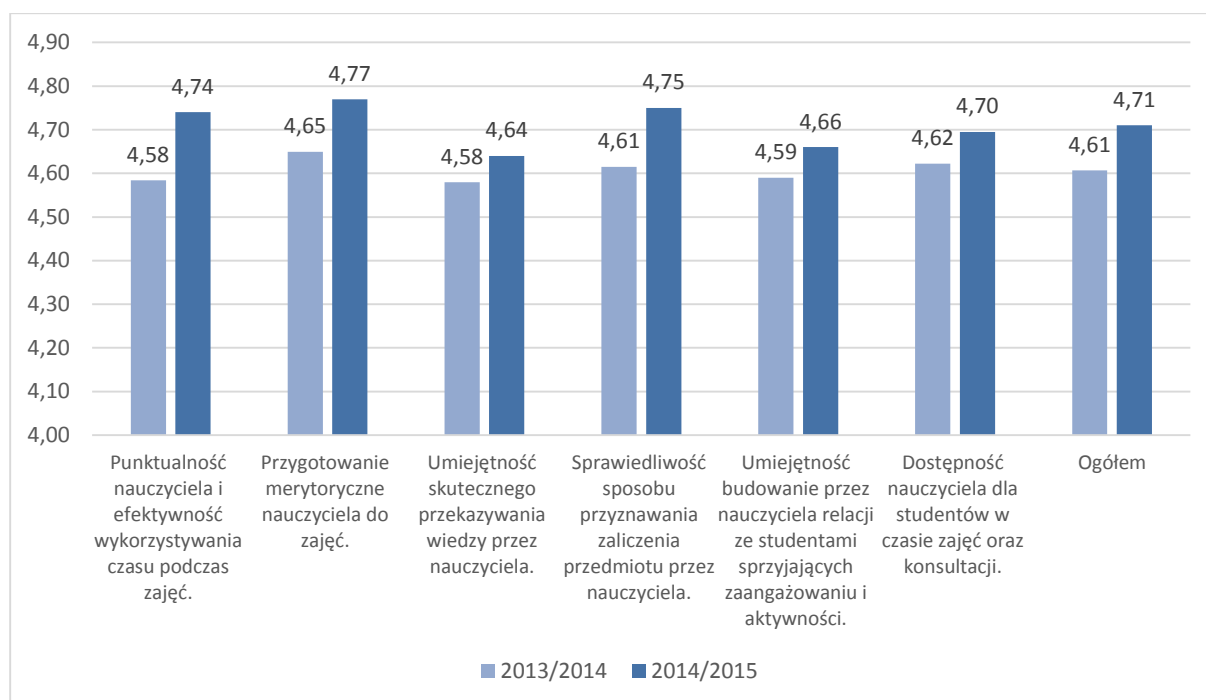
Kierunek *Ratownictwo medyczne* w roku akademickim 2014/2015 został oceniony przez studentów wysoko. Ocena **4,71** jest wyższa od poprzedniej edycji badania o 0,1 punktu i sytuuje go na piątej pozycji w porównaniu z pozostałymi kierunkami realizowanymi na UM w Lublinie (Ranking zawiera Wykres 6). Zatrzymano także tendencję spadkową oceny dostrzeganą w ubiegłych latach. Oceny w poszczególnych latach akademickich przedstawia Wykres 29.

Wykres 29. Zmiana oceny kształcenia na kierunku *Ratownictwo medyczne*

Biorąc pod uwagę szczegółowe aspekty kształcenia na kierunku, odnotowano, że trzy z nich zostały ocenione poniżej średniej ogólnej. Były to: **umiejętność skutecznego przekazywania wiedzy przez nauczyciela (4,64)**, **umiejętność budowania przez nauczyciela relacji ze studentami sprzyjających zaangażowaniu i aktywności (4,66)** oraz **dostępność nauczyciela dla studentów w czasie zajęć i konsultacji (4,70)**. Wszystkie badane wskaźniki uległy poprawie, w szczególności aspekt związany z **punktualnością nauczyciela i efektywnością wykorzystywania czasu podczas zajęć (z 4,58 na 4,74)**. Widoczną zmianę zaobserwowano także w aspekcie **sprawiedliwości sposobu przyznawania zaliczenia**. Wzrost oceny o 0,14 punktu skutkuje oceną tego aspektu na poziomie **4,75** na pięciostopniowej skali.

Najwyżej w roku 2014/2015 oceniono aspekt **przygotowania merytorycznego nauczyciela do zajęć (4,77)**. Wykres 30 zawiera oceny wszystkich objętych badaniem aspektów kształcenia.

Wykres 30. Ocena poszczególnych aspektów kształcenia na kierunku *Ratownictwo medyczne*.

Analiza komentarzy umieszczanych przez studentów w ankiecie umożliwia lepsze zrozumienie oczekiwań studentów wobec procesu dydaktycznego.

W negatywnych komentarzach studenci zwracają uwagę na aspekt sprawiedliwości przyznawania zaliczenia przedmiotu przez nauczyciela. Występują przypadki gdy pojawiają się nieścisłości w zasadach zaliczenia przedmiotu bądź studenci czują się nierówno traktowani przez nauczyciela. Przykładem mogą być komentarze, takie jak: „*Niejasno określone zasady zaliczenia przedmiotu*”, „*przypadkowe oceny*” oraz „*Brak sprawiedliwości w przyznawaniu zaliczenia, dodatkowo tworzenie problemów z zaliczeniem. Ocena na podstawie stosunku do studenta jedni traktowani są lepiej drudzy gorzej i wynika to z uprzedzenia do studenta*”.

Wyrażane jest także niezadowolenie z zaangażowania nauczycieli w proces dydaktyczny. W pojedynczych przypadkach zwracana jest uwaga, że zajęcia odbywają się „*bez konkretnego planu*”, a także pojawiają się zarzuty odnośnie treści, które według studentów nie są przekazywane efektywnie, a zajęcia polegają na „*klepaniu formułek*”. Z negatywnym odbiorem spotykają się także prowadzący, których wiedza merytoryczna nie wykracza poza wąski zakres materiału.

Pojawiają się również negatywne opinie odnośnie budowania relacji ze studentami, które sprzyjają zaangażowaniu oraz lepszemu przyswajaniu wiedzy z przedmiotu. Jeden ze studentów pisze: „*Brak chęci nawiązania pozytywnego kontaktu ze studentem. Spraw zgłaszanych przez studentów nie traktowano poważnie, często były opatrywane zbędnym, niemiłym komentarzem, niejednokrotnie na forum grupy studentów*”.

Zdarzają się także pojedyncze przypadki, w których przyczyną niezadowolenia są nieobecności bądź spóźnienia nauczycieli. Aspekt ten w ankiecie został oceniony wysoko, więc nie ma przesłanek do niepokoju pojawiają się jednak opinie takie jak: „*Częste spóźnienia*”, „*prowadzący potrafił przyjść 20 min po czasie*”. W jednym przypadku zwracano uwagę na brak konsultacji z przedmiotu.

Pozytywne komentarze uzasadniające wysoką ocenę prowadzących zajęcia związane były przede wszystkim z poziomem merytorycznym i skutecznym przekazywaniem wiedzy. Doceniano

nauczycieli prezentujących dużą wiedzę i doświadczenie w danej dziedzinie oraz potrafiący obrazowo i w oparciu na przykładach przekazać niezbędne informacje. Przykładami dobrych praktyk mogą być komentarze, takie jak: „*duzo nawiązań do przykładów praktycznych, odwoływania się do wieloletniego doświadczenia, dodatkowo nawiązywanie do aspektów społecznych co pozwalało w szerokim ujęciu spojrzeć na problem*” oraz „*Ciekawy, sensowny, energiczny sposób przekazywania wiedzy*”.

Zwracano także uwagę na dobry odbiór zajęć nastawionych na praktyczną naukę zawodu. Doceniano nauczycieli, którzy ukazują studentom realia zawodu i wprowadzają elementy dyskusji o poszczególnych kwestiach wykonywania pracy ratownika medycznego.

Wnioski i Rekomendacje

- ⇒ Kierunek *Ratownictwo medyczne* oceniono wysoko. Obecna ocena wynosi **4,71** i jest drugą najwyższą oceną spośród dotychczasowych edycji badania.
- ⇒ Chcąc doskonalić proces kształcenia należy zacząć od takich aspektów jak: **umiejętność skutecznego przekazywania wiedzy przez nauczyciela** oraz **umiejętność budowania przez nauczyciela relacji ze studentami sprzyjających zaangażowaniu i aktywności**.
- ⇒ Należy eliminować zdarzające się przypadki nieefektywnego wykorzystywania czasu podczas zajęć spowodowane brakiem zaangażowania, niepunktualnością lub nieobecnościami niektórych nauczycieli podczas zajęć.
- ⇒ Należy doskonalić proces weryfikacji efektów kształcenia, gdyż zdarzają się sytuacje budzące wątpliwości, co do obiektywności jego przebiegu.
- ⇒ Należy zadbać o praktyczny wymiar kształcenia, gdyż pozytywne komentarze potwierdzają bardzo dobry odbiór zajęć opartych na praktycznej nauce zawodu.

Zdrowie Publiczne

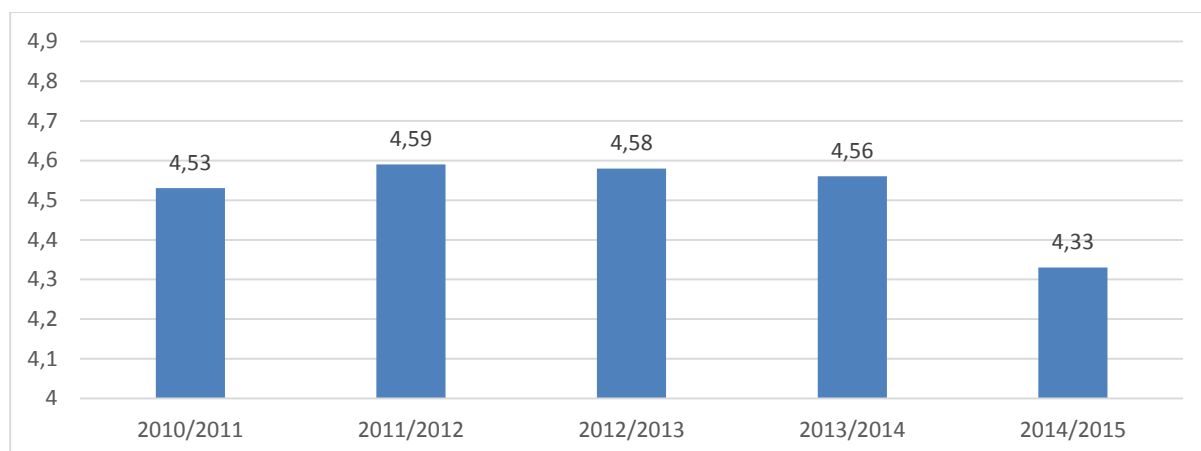
Studia na kierunku *zdrowie publiczne* realizowane są w systemie dwustopniowym. W analizie studia I i II stopnia na tym kierunku kształcenia traktowano osobno w celu uchwycenia ich specyfiki oraz wskazania indywidualnych rekomendacji.

Zdrowie Publiczne I stopnia

Proces dydaktyczny na kierunku *Zdrowie publiczne I stopnia* w roku akademickim 2014/2015 został oceniony pozytywnie, lecz zdecydowanie niżej niż w latach wcześniejszych. Średnia ogólna kształcenia wynosząca **4,33** jest niższa o 0,23 punktu niż w roku 2013/2014. Oznacza to, że kierunek

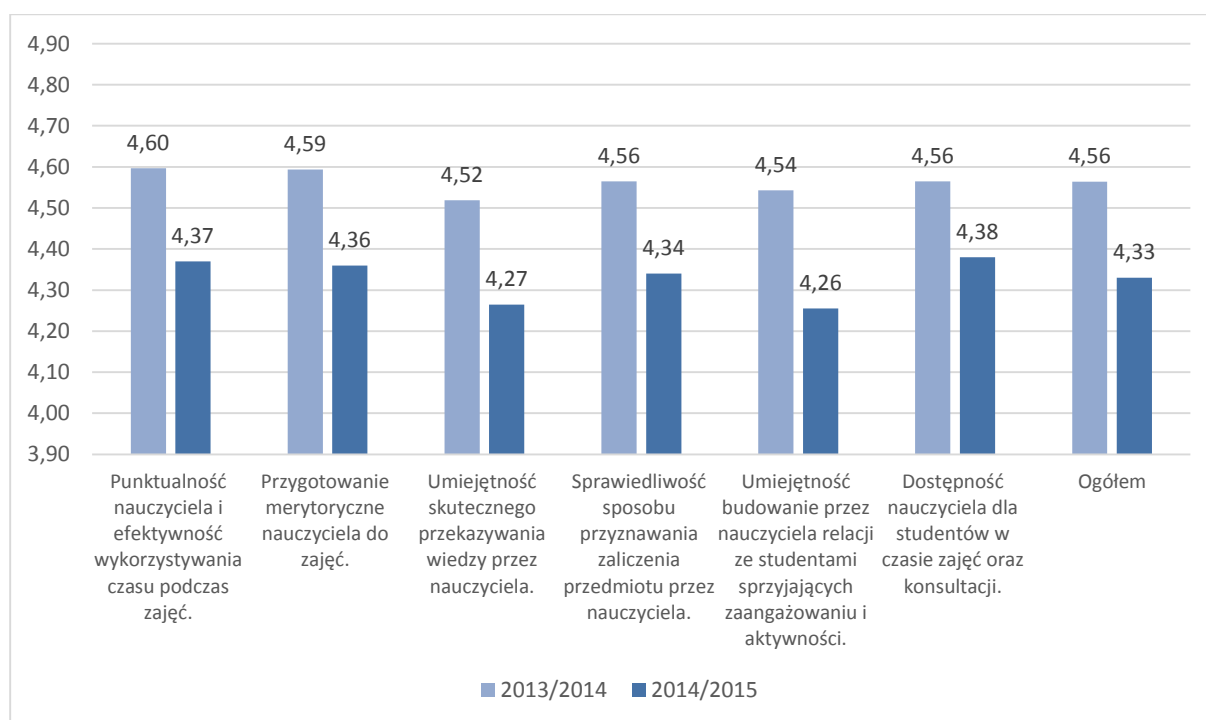
znalazł się na dwudziestym miejscu wśród wszystkich objętych badaniem kierunków UM w Lublinie (ranking kierunków zawiera Wykres 6). Zestawienie ocen z poszczególnych lat zawarto na Wykresie 31.

Wykres 31. Zmiana oceny kształcenia na kierunku Zdrowie publiczne I stopnia

Podobnie jak w przypadku pozostałych kierunków prowadzonych na UM w Lublinie najniżej ocenione zostały dwa aspekty, takie jak: **umiejętność skutecznego przekazywania wiedzy przez nauczyciela (4,27)** oraz **umiejętność budowania przez nauczyciela relacji ze studentami sprzyjających zaangażowaniu i aktywności (4,26)**. Najwyżej oceniono aspekty, takie jak: **punktualność nauczyciela i efektywność wykorzystania czasu podczas zajęć (4,37)** oraz **dostępność nauczyciela podczas zajęć i konsultacji (4,38)**. W stosunku do poprzedniej edycji badania wszystkie wskaźniki zanotowały wyraźny spadek. Najwyraźniej widać spadek oceny w przypadku aspektu związanego z budowaniem pozytywnych relacji ze studentem (spadek o 0,29 punktu). Ocenę poszczególnych aspektów kształcenia zawarto na Wykresie 32.

Wykres 32. Ocena poszczególnych aspektów kształcenia na kierunku Zdrowie publiczne I stopnia.

Mimo niewielkiej ilości komentarzy umieszczanych przez studentów w ankiecie, które stanowią uzasadnienie wystawianych ocen możliwe jest przybliżenie przyczyn zdarzającego się w niektórych przypadkach niezadowolenia.

Negatywne komentarze studenckie dotyczyły przede wszystkim aspektu umiejętności budowania relacji ze studentami sprzyjających zaangażowaniu i aktywności. Zwracano uwagę na zbyt małe zaangażowanie nauczycieli w prowadzenie przedmiotu, wskutek czego pojawiały się opinie takie jak: *„Zajęcia zwyczajne, prowadzone bez większego wysiłku. Pani dr nie potrafi zainteresować studentów tematem oraz nie wkłada większego wysiłku w przekazywanie wiedzy”* oraz *„zajęcia prowadzone z niechęcią i bez zainteresowania”*.

Zdarzają się także pojedyncze przypadki, w których przyczyną niezadowolenia są nieobecności bądź spóźnienia nauczycieli. Aspekt ten w ankiecie został powyżej średniej ogólnej lecz pojawiają się opinie takie jak: *„Spóźnienie około 15-20 minut na każdy wykład. Spóźnienie na końcowy test 35 minut”*, *„bardzo często jest niepunktualna”* oraz *„Wykład trwał 15 minut, odbył się tylko raz”*.

Wśród przykładów dobrych praktyk stosowanych przez nauczycieli można zdecydowanie wyróżnić aspekt budowania pozytywnych relacji, dzięki czemu możliwe jest odpowiednie zaangażowanie studentów w proces kształcenia. Wskazano, że: *„Ciekawy sposób przekazu wiedzy, bardzo miła atmosfera”*, *„jest świetnym nauczycielem, zawsze przygotowana, potrafi zainteresować studentów na zajęciach, panuje przyjemna nauczaniu atmosfera”* oraz *„Miła atmosfera sprzyjająca nauczaniu i doskonała komunikacja ze studentem”*. Z pozytywnym odbiorem spotkały się zajęcia prowadzone w oparciu o dyskusję na linii nauczyciel-student.

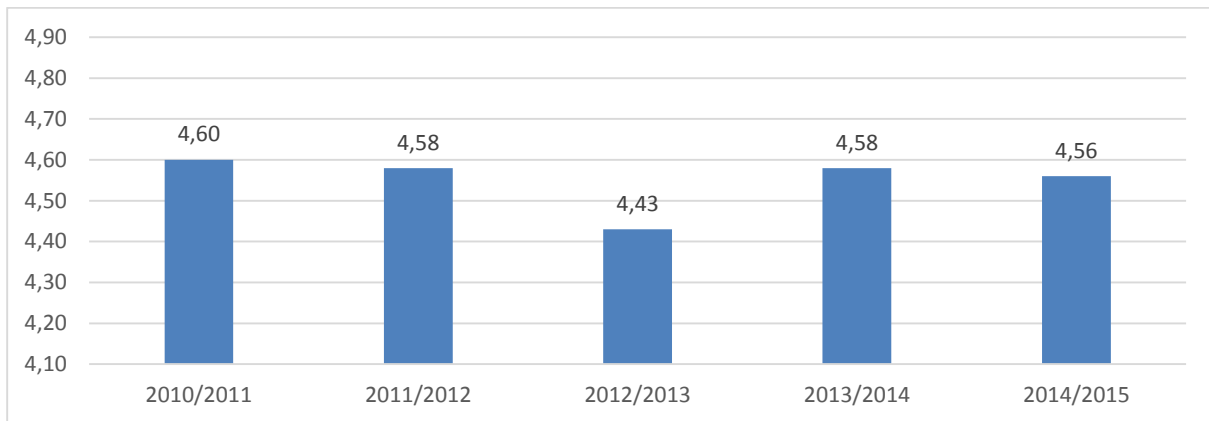
Wnioski i rekomendacje

- ⇒ Kierunek *Zdrowie publiczne I stopnia* został oceniony pozytywnie. Satisfakcja z ogólnej jakości kształcenia kształtowała się na poziomie **4,33** i wyraźnie spadła w porównaniu z analogiczną oceną w roku ubiegłym. Widoczna jest także tendencja spadkowa oceny ogólnej.
- ⇒ Chcąc doskonalić proces kształcenia należy zacząć od takich aspektów jak: **umiejętność skutecznego przekazywania wiedzy przez nauczyciela** oraz **umiejętność budowania przez nauczyciela relacji ze studentami sprzyjających zaangażowaniu i aktywności**.
- ⇒ Należy stosować metody dydaktyczne przyczyniające się do budowania odpowiednich relacji między nauczycielem a studentami.
- ⇒ Studenci najbardziej preferują interaktywne formy zajęć polegających na zaangażowaniu i dyskusji na linii nauczyciel-student.
- ⇒ Należy przeciwdziałać zdarzającemu się problemowi niepunktualności i nieobecności.

Zdrowie Publiczne II stopnia

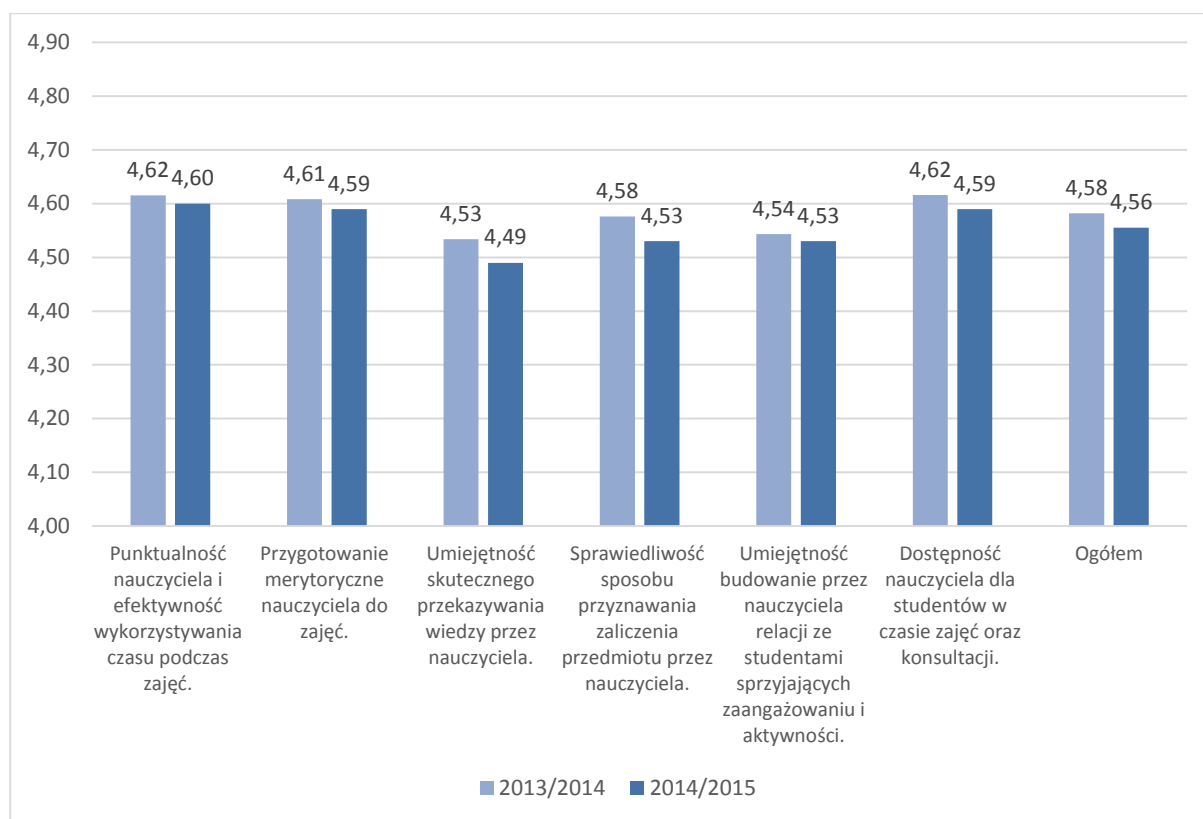
W roku akademickim 2014/2015 kierunek studiów *Zdrowie publiczne II stopnia* został oceniony wysoko. Uzyskał ocenę ogólną **4,56** co jest wynikiem o 0,23 punktu wyższym niż ocena kierunku *Zdrowie publiczne I stopnia*. *Zdrowie publiczne II stopnia* zajmuje dwunaste miejsce wśród wszystkich objętych badaniem kierunków UM w Lublinie (ranking kierunków zawiera Wykres 6). Zmianę oceny kształcenia na kierunku przedstawia Wykres 33.

Wykres 33. Zmiana oceny kształcenia na kierunku *Zdrowie publiczne II stopnia*.

Biorąc pod uwagę szczegółowe aspekty kształcenia na kierunku *zdrowie publiczne II stopnia* najniżej oceniono **umiejętność skutecznego przekazywania wiedzy przez nauczyciela (4,49)**. Poniżej średniej ogólnej oceniono także **sprawiedliwość sposobu przyznawania zaliczenia (4,53)** oraz **umiejętność budowania przez nauczyciela relacji ze studentami sprzyjających zaangażowaniu i aktywności (4,53)**.

Pozostałe aspekty zostały ocenione powyżej średniej ogólnej. Najwyżej ocenionymi aspektami kształcenia były: **punktualność nauczyciela i efektywność wykorzystywania czasu podczas zajęć (4,60)**. **Przygotowanie merytoryczne** oraz **dostępność nauczyciela dla studentów w czasie zajęć oraz konsultacji** oceniono na **4,59** na pięciostopniowej skali. Wykres 34 zawiera oceny wszystkich objętych badaniem aspektów kształcenia.

Wykres 34. Ocena poszczególnych aspektów kształcenia na kierunku *Zdrowie Publiczne II stopnia*.

Ważnych informacji dostarcza analiza komentarzy studentów umieszczanych w celu uzasadnienia przyznanej nauczycielowi oceny. Na ich podstawie można przybliżyć przyczyny zdarzającego się niższego zadowolenia z niektórych aspektów kształcenia.

Głównym zastrzeżeniem widocznym w komentarzach jest niesprawiedliwy sposób przyznawania zaliczenia z przedmiotu. Zdarzają się przypadki gdy nauczyciel zaniża oceny nawet gdy student odpowiada wyczerpująco na dany temat. Jeden ze studentów pisze: „*Pan doktor nie stawia 5 za kolowkiem, bo mówi, że na 5 nawet on nie umie to tym bardziej my nie umiemy oraz stawia oceny zaniżone, nawet gdy się wszystko opisze tak jak trzeba*”. Zgłaszane są także zastrzeżenia co do treści, których znajomość jest potrzebna do zaliczenia przedmiotu. W niektórych przypadkach zdarza się bowiem, że nauczyciel nie określa, które treści są szczególnie ważne i przydatne.

Zwracana jest także uwaga na obniżanie ocen osobom, które nie uczestniczyły na jednych lub dwóch zajęciach, chociaż uprzednio nauczyciel wskazał, że taka sytuacja jest dozwolona. Niesprawiedliwa według studentów jest także konieczność odrabiania takich nieobecności, gdyż jak przekonują zdarzają się sytuacje losowe (np. choroba).

Studenci wymagają również od nauczycieli przekazywania zagadnień potrzebnych do zaliczenia w odpowiednim czasie, gdyż zdarzają się przypadki, w których termin ten jest zbyt późny. Wskutek tego studenci nie mają odpowiednio dużo czasu na rzetelne przygotowanie się do zaliczenia.

Kolejnym czynnikiem wywołującym niezadowolenie studentów jest forma przeprowadzania zajęć. Nieefektywną formą jest przede wszystkim wykorzystywanie metod „podających”, w tym odczytywania prezentacji. Skutkuje to monotonią i nie sprzyja zaangażowaniu studentów w zajęcia. Zdarzają się także przypadki, gdy zajęcia są przeprowadzane w oparciu o materiały i prezentacje przygotowywane jedynie przez studentów.

Wskazywano także przypadki niewystarczającego przygotowania merytorycznego prowadzących do zajęć. Jak wskazują studenci zdarzają się przypadki, w których nauczyciel nie jest w stanie odpowiedzieć na pytania ze strony studentów lub nie wyjaśnia podstawowych pojęć.

Zgłaszane są także zastrzeżenia co do samych treści przekazywanych podczas zajęć. Zwracana jest uwaga, że niektóre treści wydają się być mało istotne w procesie kształcenia bądź są ogólnodostępne i nie ma potrzeby przekazywania ich w ramach zajęć uniwersyteckich. Innym przypadkiem jest zbyt szybkie tempo dyktowania informacji, a także zbyt duża ilość materiału przekazywana w trakcie zajęć. Nieodpowiednią formą przeprowadzania zajęć jest także oparcie nauczania o materiały dostępne jedynie w języku angielskim. Studenci w komentarzach wskazują, że niektórzy z nich nie znają tego języka co sprawia trudność w przyswajaniu informacji.

Na przedmiocie *Żywnienie człowieka* zwraca się uwagę na powtarzanie treści ze studiów I stopnia.

W pojedynczych przypadkach stwierdzono spóźnienia nauczycieli na zajęcia. Aspekt ten jest w ankiecie oceniony dość wysoko więc nie ma przesłanek do niepokoju.

Pozytywne komentarze dotyczą przede wszystkim wysokiego poziomu merytorycznego zajęć oraz efektywnego przekazywania wiedzy. Doceniana jest duża wiedza prowadzących, efektywne wykorzystanie czasu oraz przekazywanie wiedzy w sposób jasny i obrazowy. Przykładem dobrych praktyk może być komentarz: „*Świetne przygotowanie do zajęć, prezentacje konkretne i na temat bez zbędnego przysłowiowego lania wody przekazane bardzo zrozumiale i bardzo ciekawie, aż chce się słuchać*”.

Według studentów ważne jest także określenie zasad panujących na zajęciach oraz w trakcie zaliczenia z przedmiotu. Jeden ze studentów pisze: „*Jasne zasady określone na początku ćwiczeń i obowiązujące do samego końca bez zmian. Pełne zaangażowanie w prowadzenie zajęć, miła atmosfera na ćwiczeniach*”. Doceniani są nauczyciele szczególnie wymagający, lecz także służący radą i pomocą w niezrozumiałych kwestiach. Szczególnie pozytywnie odbierani są nauczyciele poświęcający czas studentom, także poza zajęciami oraz szybko odpowiadający na maile.

Wnioski i rekomendacje

- ⇒ Kierunek *Zdrowie publiczne II stopnia* oceniono wysoko. Ocena ogólna wyniosła **4,56** i była nieznacznie niższa niż w poprzedniej edycji badania.
- ⇒ Chcąc doskonalić proces kształcenia należy zacząć od takich aspektów jak: **umiejętność skutecznego przekazywania wiedzy przez nauczyciela, sprawiedliwość sposobu przyznawania zaliczenia oraz umiejętność budowania przez nauczyciela relacji ze studentami sprzyjających zaangażowaniu i aktywności.**
- ⇒ Należy doskonalić proces weryfikacji efektów kształcenia w celu eliminacji pojawiających się wątpliwości dotyczących jasności kryteriów i sprawiedliwego przyznawania zaliczeń.
- ⇒ Na przedmiocie *Żywnienie człowieka* zwraca się uwagę na powtarzanie treści ze studiów I stopnia. Należałoby dokonać analizy sylabusu tego przedmiotu i dokonać zmian by nie występowały sytuacje powtarzania treści z licencjatu.

- ⇒ Należy eliminować przypadki spóźnień nauczycieli na zajęcia.
- ⇒ Zaleca się przeprowadzanie zajęć w oparciu o materiały dostępne w języku polskim, gdyż zgłaszane są problemy z przyswojeniem wiedzy w języku obcym.
- ⇒ Należy zadbać o odpowiedni poziom przygotowania merytorycznego nauczycieli do zajęć.
- ⇒ Należy ograniczyć przekazywanie wiedzy w oparciu o metody „podające”, w tym odczytywanie prezentacji. Negatywnie postrzegane jest także przeprowadzanie zajęć przez odczytywanie materiałów przygotowanych przez studentów bez zaangażowania nauczycieli w proces dydaktyczny.

Aneks

Wykres 1. Zmiana skali procesu ankietyzacji od roku 2010/2011	5
Wykres 2. Zmiana odsetka wypełnionych ankiet w latach 2010-2014	5
Wykres 3. Ogólna ocena dydaktyki na UM w latach 2011-2014.....	9
Wykres 4. Ocena poszczególnych aspektów kształcenia na UM w Lublinie w roku 2014/2015.....	10
Wykres 5. Ogólna ocena kształcenia na Wydziałach UM w Lublinie.....	11
Wykres 6. Ocena kształcenia na poszczególnych kierunkach w roku 2014/2015.	12
Wykres 7. Ocena Wydziału Nauk o Zdrowiu ze względu na poszczególne aspekty kształcenia	13
Wykres 8. Zmiana oceny kształcenia na kierunku <i>Dietetyka</i>	14
Wykres 9. Ocena poszczególnych aspektów kształcenia na kierunku <i>Dietetyka</i>	14
Wykres 10. Zmiana oceny kształcenia na kierunku <i>Fizjoterapia I stopnia</i>	16
Wykres 11. Ocena poszczególnych aspektów kształcenia na kierunku <i>Fizjoterapia I stopnia</i>	17
Wykres 12. Zmiana oceny kształcenia na kierunku <i>Fizjoterapia II stopnia</i>	19
Wykres 13. Ocena poszczególnych aspektów kształcenia na kierunku <i>Fizjoterapia II stopnia</i>	19
Wykres 14. Ocena kształcenia na kierunku <i>Fizjoterapia II stopnia</i> według formy studiów.	20
Wykres 15. Zmiana oceny kształcenia na kierunku <i>Kosmetologia I stopnia</i>	22
Wykres 16. Ocena poszczególnych aspektów kształcenia na kierunku <i>Kosmetologia I stopnia</i>	23
Wykres 17. Zmiana oceny kształcenia na kierunku <i>Pielęgniarstwo I stopnia</i>	24
Wykres 18. Ocena poszczególnych aspektów kształcenia na kierunku <i>Pielęgniarstwo I stopnia</i>	25
Wykres 19. Zmiana oceny kształcenia na kierunku <i>Pielęgniarstwo II stopnia</i>	27
Wykres 20. Ocena poszczególnych aspektów kształcenia na kierunku <i>Pielęgniarstwo II stopnia</i>	28
Wykres 21. Zmiana oceny kształcenia na kierunku <i>Pielęgniarstwo pomostowe</i>	30
Wykres 22. Ocena kształcenia na kierunku <i>Pielęgniarstwo pomostowe</i> ze względu na poszczególne aspekty kształcenia.....	31
Wykres 23. Zmiana oceny kształcenia na kierunku <i>Położnictwo I stopnia</i>	32
Wykres 24. Ocena poszczególnych aspektów kształcenia na kierunku <i>Położnictwo I stopnia</i>	33
Wykres 25. Zmiana oceny kształcenia na kierunku <i>Położnictwo II stopnia</i>	35
Wykres 26. Ocena poszczególnych aspektów kształcenia na kierunku <i>Położnictwo II stopnia</i>	36
Wykres 27. Zmiana oceny kształcenia na kierunku <i>Położnictwo pomostowe</i>	37
Wykres 28. Ocena poszczególnych aspektów kształcenia na kierunku <i>Położnictwo pomostowe</i>	38
Wykres 29. Zmiana oceny kształcenia na kierunku <i>Ratownictwo medyczne</i>	39
Wykres 30. Ocena poszczególnych aspektów kształcenia na kierunku <i>Ratownictwo medyczne</i>	40
Wykres 31. Zmiana oceny kształcenia na kierunku <i>Zdrowie publiczne I stopnia</i>	42
Wykres 32. Ocena poszczególnych aspektów kształcenia na kierunku <i>Zdrowie publiczne I stopnia</i>	42
Wykres 33. Zmiana oceny kształcenia na kierunku <i>Zdrowie publiczne II stopnia</i>	44
Wykres 34. Ocena poszczególnych aspektów kształcenia na kierunku <i>Zdrowie Publiczne II stopnia</i>	45
 Tabela 1. Frekwencja w ocenie zajęć dydaktycznych w latach 2010-2015.....	4
Tabela 2. Frekwencja studentów w badaniu ze względu na kierunek studiów i tryb studiowania.	6
Tabela 3. Frekwencja w badaniu na poszczególnych kierunkach w latach 2012-2015.....	7
Tabela 4. Odsetek zajęć dydaktycznych ocenionych w roku akademickim 2014/2015	8
Tabela 5. Ogólna ocena procesu kształcenia na UM w Lublinie w roku 2014/2015	9